

Becsehelyi Harmatcsepp Óvoda

PEDAGÓGIAI PROGRAM

2022. augusztus 1.

Tartalomjegyzék

1. BEVEZETÉS.....	3
2. AZ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA, ALAPELVEI.....	5
3. NEVELÉSI FELADATOK, TEVÉKENYSÉGEK.....	7
3.1. Az egészséges életmód alakítása, egészségfejlesztés.....	7
3.2. Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek nevelése	11
3.3. A gyermek érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelése.....	16
3.2.1. Általános feladatok.....	16
3.2.2. A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése.....	20
3.2.3. A kiemelkedő képességű gyermek felismerése és fejlesztése.....	20
3.2.4. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése	23
3.2.5. A speciális pedagógiai ellátásra jogosult, a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére biztosítandó, iskolakezdésre felkészítő óvodai foglalkozások meghatározása.....	25
3.2.6. Óvodai fejlesztő program.....	26
3.2.7. Esélyegyenlőségi terv	26
3.3. Az anyanyelvi és értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.....	27
4. AZ ÓVODA GYERMEKVÉDELMI FELADATAI.....	31
5. A SZÜLŐ, A GYERMEK, A PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI.....	33
6. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI.....	35
7. ÜNNEPEK, HAGYOMÁNYOK AZ ÓVODÁBAN.....	36
7.1. Az óvodai élet hagyományos ünnepei.....	36
7.2. Néphagyományokhoz kapcsolódó ünnepek.....	37
7.3. Nemzeti ünnepeink és egyéb ünnepek.....	37
7.4. Helyi szokásokhoz kapcsolódó ünnepek.....	37
7.5. Hitoktatás az óvodában.....	37
8. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI.....	38
8.1. A játék.....	38
8.2. A munka jellegű tevékenységek.....	42
8.3. Tanulás.....	45
8.4. Verselés, mesélés.....	48
8.5. Ének, zene, énekes játék.....	50
8.6. Rajzolás, mintázás, kézimunka.....	53
8.7. Külső világ tevékeny megismerése.....	56
8.8. Mozgás.....	61
9. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE ISKOLAÉRETTSÉG.....	64
Mellékletek.....	66

1. BEVEZETÉS

Az óvoda jellemző adatai

Az intézmény megnevezése:	Becsehelyi Harmatcsepp Óvoda
Az óvoda címe, telefonszáma:	Becsehely, Kossuth Lajos út 113. 06-93-351-035
Az óvoda fenntartója:	Becsehely Község Önkormányzati Képviselőtestület
címe:	8866 Becsehely, Béke u. 2.
telefonszáma:	06-93-551 010
Az óvodai csoportok száma:	3
Az óvoda vezetője:	Molnár Eszter
A program benyújtója:	az óvoda nevelőtestülete

A 2019 09.01. napjától esedékes változás törvényi alapja

A Kormány 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet módosításáról

A Kormány a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 94. § (4) bekezdés a) pontjában kapott felhatalmazás alapján, az Alaptörvény 15. cikk (1) bekezdésében foglalt feladatkörében eljárva a következőket rendeli el: 1. § Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet 1. melléklete az 1. melléklet szerint módosul.

1. § Ez a rendelet 2018. szeptember 1-jén lép hatályba.

1. melléklet a 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelethez

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja

Az óvoda bemutatása

Intézményünk a 8 éven aluli gyermekek szeretetteljes gondozására, személyiségük fejlesztésére, kultúrálására törekszik. A **gyermek középpontba helyezését** és az óvoda **nevelési funkciójának kiteljesítését** tekintjük tehát alapvető feladatunknak. Mindezt családi, megértő és nem bíraskodó, együttérző, de nem mindent elfogadó nevelői légkörben kívánjuk megvalósítani a „keveset, lassan és jól” elv alapján. Az egyre erősödő szociális funkció indokolja, hogy a gyermekek életre nevelése, az együttműködési és érintkezési képességek fejlesztése pedagógiai céljaink közt kiemelt szerepet kapjon. Óvodánk feladata tehát nem a szűken vett iskolai feladatokra való felkészítés. Az **életfeladatokra orientálás** az igazi tennivaló!

A lakosság szociokulturális adottságai, etnikai eltérések, a családok életmódbeli szokásai határt szabnak a pedagógiai tevékenységnek. Sosem éreztük még ennyire fontosnak az egészséges, kulturált életmód szokásainak kialakítását.

A hátrányos helyzetű gyermekek esetében ez még hangsúlyosabb és több időt igénylő tevékenység. Óhatatlanul is ránk hárul a feladat, hogy ezeket az alapértékeket a szülők felé is közvetítsük, hiszen ezek a szokások csak akkor gyökereznek meg a gyermekben, ha az óvoda és a család szokásrendszere összhangban van.

Az egészségnevelést kiegészítve a környezetvédelemmel kapcsolatos teendők nagy részét is a szülők bevonásával végezzük el. Élőhelyünk tisztántartását szemétszedéssel, a közeli természeti értékek felfedezését kirándulásokkal, a madarak, fák napját pedig faültetéssel valósítjuk meg. Fontosnak tartjuk a **környezettudatos** magatartás kialakítását.

Törekvéseink közt szerepel a falusi életmódból adódó előnyök (pl. helyi népszokások; népi kismesterségek; mezőgazdaság; állatgazdálkodás) erőteljesebb kihasználása, valamint a hátrányok kompenzálása (pl. mozi, színház hiánya). E célt szolgálja, hogy alapos néprajzi kutatómunka eredményeként feldolgoztuk s óvodánkra alkalmazhatóvá tettük a **helyi**, falura jellemző **népszokásokat**. Ezek rigmusaival, dalaival, játékaival szeretnénk bővíteni az irodalmi és zenei nevelésünk anyagát is.

Az alapfunkciókon túl felvállaltuk a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált, normál fejlettségű csoportban történő speciális nevelését is.

Helyi programunkat „az Óvodai nevelés országos alapprogramja” alapján készítettük el és szemléletünk kialakulásában nagy szerepet játszott a Tevékenységközpontú óvodai nevelési program.

Jelen módosítás alapja a 2011. évi CXCV. törvény a Nemzeti Köznevelésről és a 363/2012. (XII.17.) Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról.

2. AZ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA, ALAPELVE

Alapelv:

A gyermeket - mint fejlődő személyiséget- szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be.

Az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermeke számára szükséges segítség, gondozás, nevelés biztosítása.

Cél:

Arra törekszünk, hogy a gyermeket érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes óvodai légkör, valamint megfelelő személyi és tárgyi környezet vegye körül, amely segíti a környezettudatos magatartás kialakulását.

A gyermek tevékenykedő lény. Személyisége komplex tevékenységek által fejleszhető a legjobban.

Az életre való felkészítés csak valóságos tevékenységekre alapozott nevelőmunka útján valósítható meg. Kompetenciák kialakítását fontosnak tartjuk.

Óvodánk segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges személyiségvonások fejlődését.

Lakóhelyünk értékeinek kiemelésével és a jeles napokhoz kapcsolódó - e vidékre jellemző - hagyományok ápolásával a falusi környezet szeretetére nevelés.

A sajátos nevelési igényű gyermekek társadalomba való beilleszkedésének elősegítése, az integrálással esélyegyenlőségük biztosítása, esetleges hátrányai csökkenjenek.

Célunk, hogy elősegítse a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok, az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.

Óvodakép, gyermekkép

Az óvodai nevelés segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek készségeinek és képességeinek kibontakoztatását, kielégíti a gyermek szükségleteit, érzelmi biztonságot nyújt, egyéni és életkori specifikusan alakítja a testi, szociális, értelmi képességeket a gyermek személyiségéhez igazodva. Gondoskodik a közösségben végezhető sokszínű tevékenységről, különösen a mással nem helyettesíthető játékról. A tevékenységeken keresztül a műveltségterületek, emberi értékek közvetítéséről.

A gyermek mással nem helyettesíthető szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény.

Óvodánk gyermekközpontú, befogadó, biztosítja minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön és esetleges hátrányi csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának. A gyermeki személyiséget az elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi. Migráns, nemzetiségi gyermekek nevelése esetén biztosítja az önazonosság megőrzését és ápolását, multikulturális nevelésen alapuló integrációját.

3. NEVELÉSI FELADATOK, TEVÉKENYSÉGEK

Az egészséges életmód alakítása, egészségfejlesztési program

Az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés biztosítása

Az anyanyelvi és értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása

3.1. Az egészséges életmód alakításának feladatai, egészségfejlesztési program

A család mellett, azt kiegészítve az óvoda tudatosan alakítja, építi, kombinálja azokat a nevelő hatásokat, melyekkel nemcsak fenntartja, hanem erősíti a gyermekek egészségügyi állapotát. Az ezzel kapcsolatos teendők elvégzése valamennyi dolgozónk feladata!

Cél:

Dinamikus egyensúlyi állapot elérése testi, lelki és szociális téren.

A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.

A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése

A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása.

Önmagára és környezetére igényes, kiegyensúlyozott, magát önállóan ellátó gyermekek nevelése.

Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a betegségmegelőzés, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.

Szakemberek bevonásával-a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve- speciális gondozó, prevenció és korrekció testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

A környezet védelméhez és megővéséhez kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.

Az óvodában a magas telített zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentésével kapcsolatos teendők a 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet 1. mell. III. címe alapján az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása fontos célunk. Ennek érdekében a gyermekek étkeztetésénél ösztönözzük a behozott élelmiszerek kapcsán is (születésnap, névnap, közös ünnepek...) az egészséges élelmiszerek választását.

Az óvodapedagógus feladatai:

Az egészséges környezet biztosítása

Az óvodai környezet feltételei jelentősen befolyásolják a gondozás hatékonyságát. Ilyen feltétel a tágas, világos csoportszoba, a higiénikus, gondozott mellékhelyiségek, a sokféle mozgáslehetőséget biztosító udvar, saját öltözőszekrény vagy polc.

Feladataink:

- az esztétikus, szellős csoportszoba kialakítása
- a veszélyforrások minimálisra csökkentése a sérült tárgyak szűrésével
- korszerű eszközökkel végzett rendszeres, alapos takarítás
- naponta többszöri szellőztetés
- az udvar évszaknak megfelelő, gondos rendben tartása

A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése

A gondozás az óvodai nevelőmunka alapvető feladata, mely magába foglalja a gyermekek testi szükségleteiről való gondoskodást, a test ápolását, az egészség kulturális szokások gyakoroltatását. Lehetővé teszi olyan jólétnek, komfortérzetnek a kialakulását, ami feltétele a gyermek további fejlődésének. Következésképpen, folyamatos és rugalmas napirend keretében valósul meg. Fontosnak tartjuk a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítását

Testápolás:

A személyi tisztaság alapkövetelménye, hogy a kisgyermekben szokássá, igénnyé alakuljon ki a testápolás tevékenysége. A kézmosás, körömtisztítás, fésülködés szükségességének megítélésére folyamatosan ösztönözzük a gyermekeket. A naponta 4-5-szöri mosdóhasználaton túl igényeik szerint tisztálkodhatnak.

Öltözködés:

Az időjárás változásai ellen történő védekezés mellett fejleszti a gyermek önállóságát, ízlését. A szülőktől azt kérjük, hogy gyermekük öltözéke célszerű, réteges, önállóságukkal és az óvodai étellel összhangban legyen. Ezt váltóruhával és cipővel is biztosítjuk, ami az egészséget és kényelmet is szolgálja.

Táplálkozás:

A napi háromszori étkezés biztosítja a játék és mozgás során elfogyasztott energiák pótlását, valamint a növekedéssel és fejlődéssel járó testépítést. A reggelit az uzsonnát az ebédet az iskola konyhájáról szállítják. Hetente egyszer gyümölcsnapot tartunk. Az otthonról hozott gyümölcsökből általában gyümölcstálat készítünk. Már kiscsoporttól törekszünk a helyes táplálkozási szokások kialakítására és a kulturált étkezés illemszabályainak megismertetésére.

Mozgásfejlesztés, testedzés

Gyermekeink állóképességének növelése, a szervezet alkalmazkodóképességének erősítése érdekében fontosnak tartjuk, hogy minél több időt töltsenek szabad levegőn. Napirendjüket úgy állítottuk össze, hogy változatos mozgásformák gyakorlásával elkerüljük az egyoldalú terhelést, felváltva biztosítjuk a mozgást és az üléssel együtt járó tevékenységeket. Lehetőségeinket bővítené egy nagyobb méretű fedett terasz, ahol gyermekeink esős időben is

szabad levegőn tartózkodhatnának. Szárazabb időben a füves udvaron, nedvesebb időben pedig a szilárd burkolatú udvarrészen mozognak gyermekeink. Ezen kívül ősszel és tavasszal sétákkal és kirándulásokkal eddük szervezetünket. A víz edző hatásának érvényesítése a nagycsoportosoknak szervezett közeli városi uszodai látogatásokban valósul meg. Télen szánkózás, csúszkálás edzi gyermekeink szervezetét.

A testi fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A testi fejlődés óvodás korban minőségi változás, mely a szervek működőképességének tökéletesedését jelenti. Kisebb telési-nyúlási szakaszok váltakozása jellemző (növekedés: 4-5 cm, súlygyarapodás: 1-2 kg). 6 éves korra megtörténik az első alakváltás. A test arányosabbá válik, a csontosodás jelentős mértékű, az izomzat a testsúly 20-30%-a. Ezért a mozgáskoordináció biztosabbá válik, az izomzat fáradékony, de gyorsan regenerálódik, fokozott a mozgásigény.

Óvodáskor végére nagyobb teherbírás, állóképesség, erőnövekedés, gyorsaság és ruganyosság válik jellemzővé. Fejlettebb lesz a finom motorika, mely az írás-előkészítésben játszik fontos szerepet.

Az idegrendszer érik, az agykéreg irányító szerepe megnő, kialakulnak a gátlási folyamatok, ezáltal megjelenik az önfegyelem, önkontroll.

Pihenés alatt a mozdulatlanságot, alvást, nem várjuk el, de a nyugalmat fenntartjuk. A gyermekek a pihenésüket segítő kedvenc tárgyaikat magukkal vihetik az ágyba, s ha igénylik simogatjuk is őket.

Környezetvédelem az óvodában

Fontos a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása. Korunkban a környezetvédelem hangsúlyos szerepet kap, a halmozódó környezetkárosító tényezők miatt.

Ezért már óvodáskorban fontos a természetvédelem igényének alakítása, a gyermekek és felnőttek szemléletformálása, a helyi lehetőségek, és adottságok figyelembe vételével.

Talaj, levegő, és vízvédelmi feladatok:

Az erdő környezetvédő szerepének kiemelése.

Vegyszerek, műtrágyák hatása a növényekre, állatokra.

Szemetelés, le nem bomló anyagok, hulladékok hatása.

Szabad levegőn tartózkodás jelentősége.

Növények levegőszükséglete.

Az autók kipufogó gázának szennyező hatása.

Az allergiás megbetegedések megelőzése, rendszeres portalanítással, szellőztetéssel.

A vízzel való takarékoság fontossága.

A tisztítószerek, szappan ésszerű használata.

A víz tisztaságának óvása (ne szemeteljének).

Az óvodapedagógus feladatai az egészséges életmód alakítása terén:

- Törekedjen a családi és az óvodai gondozási szokások összehangolására.
- Szülői értekezletek alkalmával nyújtson felvilágosítást a szülőknek.
- A gondozási tevékenységek fokozott használatával segítse a hátrányos helyzetű gyermekeket.
- Teremtsen lehetőséget változatos mozgásformákra.
- Minden alkalmat használjon ki a szabad levegőn való mozgásra.
- Késztesse a gyermeket szükségleteinek szóbeli kifejezésére.
- Példamutatással ösztönözzön a helyes eszközhasználat elsajátítására.
- A nehézségekkel küzdő gyermekeket differenciált segítségnyújtással fejlessze.
- Betegségmegelőzés céljából rendszeresen tartsa a kapcsolatot az orvossal és a védőnővel.
- Ötleteivel segédkezzen a vitamindús étrend összeállításában.
- Heti egy gyümölcsnap megtartására szoktassa a gyermekeket és a szülőket.
- Ősszel és tavasszal szervezzen sétákat, kirándulásokat.
- A továbbképzésen való részvételével és pályázatok megírásával segítse egészségfejlesztési feladatok végrehajtását.
- A nagycsoportos gyermekek számára szervezett úszásoktatást koordinálja, segíti.

Testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

Testi és lelki egészség

Az intézményre nagy feladat és felelősség hárul a felnövekvő nemzedékek egészséges életmódra nevelésében. Minden tevékenységével szolgálnia kell a gyermekek egészséges testi, lelki és szociális fejlődését. Személyi és tárgyi környezetével az intézmény segítse azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a gyerekek egészségi állapotát javítják. Az egészséges életmódra nevelés nemcsak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésre és a harmonikus élet értékékként való tiszteletére is nevel. A gyógypedagógusok/óvodapedagógusok készítsék fel a gyerekeket arra, hogy önálló, felnőtt életükben legyenek képesek életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket hozni, egészséges életvitelt kialakítani, konfliktusokat megoldani.

Testi- lelki egészség elve: Az intézmény minden dolgozója törekedjen a komplex testi- lelki- szociális értékek védelmére, az ökológiailag fenntartható, egészséges élő és élettelen környezet kialakítására. Tudatosodjon gyermekeinkben, hogy az egészség érték, tenni kell érte. Értsék meg az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságát. Alakuljon ki gyermekeinkben az egészséges életmód utáni igény. A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és az óvoda technikai személyzetének. Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára. Az óvodában a gyermek előtt dohányzó felnőtt nagyobb hatást gyakorol a gyermekre, mint egyéb szocializációs helyzet, ezért az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért.

A dohányzás megelőzését szolgáló óvodai egészségnevelési program tevékenységei:

- Ismeretközlés, magyarázat arról, hogy a nem-dohányzókat törvény védi: mi a törvény, hogyan és kit kötelez a törvény, mi a megszegők büntetése, hol megengedett a dohányzás; mi célból alkották meg a nem dohányzókat védő törvényt; miért kell az embereket a dohányzástól megvédeni; az óvodában miért nem dohányoznak.
- Beszélgetés a dohányzási reklámokról: mi a reklám, hol láttál ilyet, milyen cigaretta reklámra emlékeztek, tudjátok-e mi van a reklámképek aljára ráírva ("A dohányzás ártalmas az egészségre"), gyűjtsetek cigaretta-reklámképeket és mondjátok el arról véleményeteket.
- Beszélgetés arról, milyen leszek, ha nagy leszek: mi szeretnék lenni; segíteni akarok másoknak, alkotni szeretnék, egészséges, edzett, erős akarok lenni; mit kell ezért tenni, mit kell elkerülni (elhatározom, hogy nem kezdem el a dohányzást).

A szabad beszélgetések mellett a szabadidő kitöltésének (nevelési lehetőségének) egyik legjobb alkalma: a mesélés. A dohányzást megelőző magatartásra nevelésnek is egyik eszköze az olyan mese, amely az állatvilághoz, a növények életéhez vagy a gyermeki élethez kapcsolja a nem-dohányzó magatartás szépségeit.

3.2.Tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek nevelése

Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek: az a gyermek, akinek egészségügyi ellátása az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 89. §-a szerinti általános járóbeteg-szakellátásban vagy az Eütv. 91. §-a szerinti általános fekvőbeteg-szakellátásban részt vevő szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben a harminchat nevelési napot várhatóan meghaladja, és emiatt az óvodai nevelésben a 8. § (2) bekezdése szerinti formában nem tud részt venni. Sajátos nevelési igényére, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségére, tartós gyógykezelésére vonatkozó adatai, továbbá a gyermek, tanuló speciális köznevelési ellátásához elengedhetetlenül szükséges szakorvosi, iskolaorvosi diagnózisának adatai a pedagógiai szakszolgálat, a nevelési-oktatási intézmények és az egészségügyi szakellátó között továbbítható. Ha a tartós gyógykezelés alatt álló gyermeket az Nkt. 8. § (2) bekezdésében meghatározottak szerint a felmentést engedélyező szerv az óvodai foglalkozáson való részvétel alól felmentette, az óvoda a szülő részére tanácsadást, konzultációt biztosít, továbbá terápiás vagy más kezelés szükségessége esetén tovább irányítja a pedagógiai szakszolgálatához vagy más szakellátást biztosító intézményhez. A tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló nevelése-oktatása esetében a nevelési-oktatási intézményben foglalkoztatott pedagógus munkáltatója az egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézmény írásbeli kérelmére, az Nkt. 65. § (5b) bekezdése szerinti célfeladatot állapíthat meg a pedagógus részére a nevelési-oktatási tevékenységnek az egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézmény számára történő ellátására, ha a pedagógus a megfelelő szakképzettséggel rendelkezik és vállalja, hogy a célfeladatot az e rendeletben foglaltak szerint, az egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézmény

szakmai vezetése alatt, az egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézmény alkalmazottaira vonatkozó szabályok betartásával végzi. A célfeladat megállapításakor előnyben kell részesíteni azt a pedagógust, aki egyebekben a célfeladat ellátásával megegyező feladat-ellátási helyen végzi nevelésioktatási feladatait. A célfeladatot vissza kell vonni, ha azt az egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézmény írásban kezdeményezi.

A bántalmazás, erőszak megelőzése

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére. Figyelembe kell venni ennek megítélésénél, hogy milyen mértékben adóttak a feltételek a család rendelkezésére álló erőforrásai tekintetében. Minden olyan mulasztás vagy baj okozása, amely jelentősen árt a gyermek egészségének vagy lassítja, akadályozza szomatikus, mentális és érzelmi fejlődését.

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyermek fizikai sérüléséhez, halálához vezet vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.)

Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszégyenítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása. Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek szem és fültanúja más bántalmazásának. Az érzelmi bántalmazás mindezen komponenseket magában foglalhatja, de egymagában is jelentkezhet.

Szexuális bántalmazás a gyermek bevonását jelenti olyan szexuális aktivitásba, amelyet a gyermek nem képes megérteni, felfogni, amelyhez nem tudhatja az érdemi beleegyezését adni, vagy amelyre a gyermek koránál, fejlettségi állapotánál fogva nem érett, továbbá amelyet tilt az adott társadalom/közösség jog- és szokásrendje, illetve az adott környezetben elfogadott tabuk. A szexuális visszaélés létrejöhet felnőtt és gyermek, vagy olyan korú gyermek és gyermek között, ahol a kapcsolat a kor és a fejlettség okán, a kapcsolat felelősségén, bizalmon vagy hatalmi helyzeten alapszik, és a tevékenység az agresszor szükségleteinek kielégítését, vagy megelégedettségét szolgálja.

Ez magában foglalhatja, de nem feltétlenül korlátozódik:

egy gyermek kényszerítése, vagy készítése bármilyen törvénytelen szexuális aktivitásra, a gyermek kizsákmányolása gyermekprostitúció, vagy más jogellenes szexuális aktivitás formájában, - a gyermek felhasználása és kizsákmányolása pornográf anyagok, videó felvételek, vagy előadások, megnyilvánulások formájában.

Különleges ellátást és kezelést igényel, ha *gyermek bántalmaz gyermeket*. Ezekben az esetekben egy gyermeket egy másik gyermek, vagy gyermekek csoportja a konfliktusok szokásos kezelésén túl - ismételten - fizikailag, lelkileg bántalmaz, vagy szexuálisan molesztál. A probléma kezelésénél igen fontos, hogy az áldozat és az elkövető egyaránt kapjon megfelelő segítséget. Speciális terület a testvérbántalmazás, annak érzelmi vonatkozásai, indulati tartalma miatt. A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, tanítása. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek, tanuló fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

- Az óvoda ellátja a tehetségkutatással és tehetséggondozással, a korai tanulási, beilleszkedési nehézségek korrekciójával, a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásával, valamint a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat; felderíti a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására. Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményez. A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátását a gyermekjóléti szolgálat segíti.

- A nevelési intézmény közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha a nevelési intézmény a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól.

- A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor írásban tájékoztatni kell a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyéről, valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.

A kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan "érzékeny". Nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak az óvodás gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények (brutalitás, vérengzés, gyilkosság) látványa is. Mindezek megelőzésére nem elég a szülőket felvilágosítani, de a védekezés helyes módszereinek alkalmazására sarkallni is szükséges. Ennek megvalósítása érdekében a szülői értekezletekre megbeszélési anyagként alkalmazzuk az erőszakot sugárzó tömeghírközlések kivédését.

Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Alapelvek:

Fontos, hogy rájöjjenek az óvodások; egy kis odafigyeléssel és óvatossággal rengeteg baleset és a vele járó fájdalom elkerülhető lenne. A gyerekek megismerkednek a vészhelyzetek, vagy balesetek során elvégzendő legfontosabb teendőkkel, illetve ezek közül is azzal, amit ők el is tudnak végezni. Ide tartozik a segítségkérés (felnőtt értesítése, vagy esetleg mentőhívás), a beteggel való kapcsolatteremtés és a könnyebb sérülések ellátása. A gyerekek megtanulják, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magával, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében. Módszere a szerepjáték, mesélés, bábozás, könyv és képolvasás, társasjátékok, beszélgetés.

Általános előírások

A gyermekekkel

- az óvodai nevelési év, valamint
- szükség szerint, a foglalkozás, kirándulás stb. előtt

ismertetni kell a következő védő-óvó előírásokat.

Védő-óvó előírás:

- az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás,
- a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrások,
- a tilos és az elvárható magatartásforma meghatározása, ismertetése.

A védő-óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően kell ismertetni. Az óvoda házirendjében vannak meghatározva azok a védő, óvó előírások, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során meg kell tartaniuk. A gyermekbalesetek megelőzése érdekében illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az SZMSZ –ben kerültek rögzítésre. Elsősegély doboz a felnőtt öltözőben található.

Az óvoda berendezése, eszközei csak a baleset megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül, ez az udvari eszközök esetében szakértői felülvizsgálattal egészül ki.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- kulturáltan étkezik
- helyesen használja az evőeszközöket
- önállóan használja a vécét
- önállóan és helyesen mos kezét, száját öblít
- szükség szerint használja a zsebkendőt
- helyesen, megfelelő sorrendben öltözködik, vetkőzik, ruháját helyrerakja
- szívesen kezdeményez mozgásos játékokat, szívesen vesz részt benne
- az egészségfejlesztés szempontjait, alapjait ismeri.

3.2. A gyermekek érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelése

Egyetlen életkori szakaszban sincs olyan jelentős szerepe az érzelmi életnek, mint óvodáskorban. Az óvodás emocionális fogékonysága hatással van észlelésére, gondolkodására, nyomot hagy összes pszichés megnyilvánulásán. Az érzelmek cselekvésre ösztönző, mozgósító ereje rendkívül nagy.

A gyermekek érzelmi állapotát, befolyásolhatóságát nagymértékben az a családi atmoszféra határozza meg, amelyben élnek.

Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Az érzelmi nevelés célja:

- A testi-lelki harmónia biztosítása
- Szeretni és kötődni tudó, érzelmi akadályokat könnyen leküzdő, felszabadult, boldog alaphangulatú gyermekek nevelése
- A személyiség fejlesztése a kommunikáció, kooperáció, tolerancia és a bizalom terén.

3.2.1. Általános feladatok

Az érzelmi nevelés terén:

a) Otthonos, barátságos óvodai körülmények és szeretetteljes légkör biztosítása

Az érzelmi alapigények kielégítése, pl. a biztonságérzet, védettségérzet a feltétele annak, hogy a gyermek a környezete iránt érdeklődést mutasson, kezdeményezzen, más emberekhez is kötődjön. A kicsinyek számára kedves mese- és állatfigurákkal, minél több színes dekorációval és saját munkáinkkal tesszük barátságosabbá intézményünket. A csoportszoba és a hozzá tartozó helyiségek gyermekméretű, praktikus berendezései a kényelmüket szolgálják.

Az óvodában a gyermek egyéni igényeit megértéssel fogadni és beleélést mutatni ugyanúgy hozzátartozik az érzelmi neveléshez, mint a kiegyensúlyozott, harmonikus alaphangulat megteremtése. Olyan óvodai atmoszféra kialakítására törekszünk, mely sokoldalú érzelmi kifejezéseket és pozitív élményeket tesz lehetővé. Nagyon fontosnak tartjuk a gyermekek reggeli fogadását. Ez pár perc bizalmas beszélgetést, az egymásnak szóló öröm kifejezését jelenti, mely megkönnyíti a napkezdést.

A családi, nyitott légkört demokratikus, szeretetteljes irányítással, kölcsönös bizalommal alakítjuk ki.

b) A zökkenőmentes beszoktatás:

A megszokottól eltérő környezet, a szülőktől való elszakadás, az új helyzet sokszor nehéz feladat elé állítja a szülőket és az óvodapedagógust egyaránt. Feladatunk, hogy végtelen türelemmel és szeretettel forduljunk az újonnan óvodába kerülő gyermekek felé. Igyekszünk elegendő időt adni a beszoktatásra s lehetővé tenni a szülővel együtt történő ismerkedést. A szülők igényeit figyelembe véve zajlik az elválás. Az otthonról hozott tárgyak is segítik a beilleszkedést. A gyermek zökkenőmentes beilleszkedésében az óvoda valamennyi dolgozója részt vesz. Fontos, hogy a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező hatások ériék.

c) A felnőtt-gyermek és a gyermek-gyermek kapcsolat kiteljesedése:

A gyermek utánpótlási hajlamából következően az óvodapedagógusnak kiemelt szerepe van a nevelési folyamatban. Fontos, hogy mit és hogyan mond, miként viselkedik, hogyan öltözködik stb. Az óvónő mintegy átveszi a gyermek óvodai életében az anya szerepét. Az ő biztonságot és harmóniát sugárzó egyénisége hatni fog a gyermeki személyiség fejlődésére. A biztonságérzet egyik biztosítója a testi kapcsolat, az ölelés. A pedagógus pozitív megnyilvánulásaival olyan légkört teremt, amelyben a gyermek jól érzi magát s pozitív változásokra képes. Társadalmunk egyre inkább értékeli a különbözőséget, az egyéniséget. Ennek megfelelően kezeljük óvodásainkat is. Elfogadjuk, hogy nemcsak mi irányíthatjuk őt, hanem ő is hat ránk. A tevékenységek megszervezésében is támaszkodunk tapasztalatainkra, aktuális élményvilágukra. Ez a pedagógiai magatartás feltételezi az önállóságot, rugalmasságot, döntési képességet, helyzetfelismerő képességet alakítását. A dajkát is a pedagógiai munka közvetlen segítőjének tekintjük, aki ugyancsak egész lényével hatást gyakorol a gyermekekre, s akivel összhangban, azonos elvek szerint nevelünk.

A gyermekben 3 éves korban kezd kialakulni az az igény, hogy hasonló életkorú gyerekekkel játszasson, tevékenykedhessen. A gyermekek közti kapcsolatok alakulása a teljes nevelési folyamatot átfogja. Rendkívüli fontossággal bír az életre nevelés szempontjából. Tudjuk, hogy a jó közösséget mindig egyéniségek alkotják, mégpedig olyanok, akik egyéni akaratukat, ambícióikat, vágyaikat képesek a közösség keretein belül is megvalósítani. Az élet is ilyen!

Tudatosan igyekszünk elérni, hogy az együttjátszás, a társas kapcsolatok, a foglalkozások, az ünnepi előkészületek mind az együvé tartozás érzését erősítsék.

A közösség lehetőséget teremt az önálló kapcsolatok kialakítására, a konfliktusok kezelésére, és megoldására.

A gyermekek egymás közötti és a felnőttel való kapcsolatában a szabadságra, az őszinteségre, a nyitottságra építünk.

d) A gyermek szociális érzékenységének, én-tudatának, önkifejező, önérvényesítő törekvésének fejlesztése

Minden gyermek egyéniség, akinek lehetőséget kell biztosítani személyisége pozitív és széleskörű kifejlődéséhez. Az óvodai élet során a közösségi érzés és magatartás mellett mások megbecsülése, a közös szokások kialakulása, a hagyományok tiszteletben tartása, sőt a csoport közvéleménye is kialakul. Minden tevékenységnek a gyermek egyéni örömein túl a közös élményt is kell erősítenie.

A gyermek én központúsága miatt elsősorban önmagára képes figyelni, de megfelelő biztonságot, szeretete közvetítő környezetben képessé válik az együttéléshez szükséges erkölcsi normák betartására és alakítására.

Az éntudat kialakulásában fontos szerepe van a szociális visszajelzéseknek, ami az óvónő részéről biztatás, bátorítás, megengedés. Ezáltal önértékelése, önbizalma erősödik, kialakul a belső kontroll, a pozitív énkép, a felelősség vállalása, vagyis énerős emberré válik.

Alapvető feladat, hogy a gyermekek megismerjék, és gyakorolják a társas együttélés és önérvényesítés alapvető szabályait: egymásra figyelés, alkalmazkodás, együttérzés, egymás segítése, érzelmek feletti kontroll. Ez saját élethelyzeteinkben való személyes példáján keresztül valósul meg.

Szociális érzékenységük megnyilvánulása, hogy elfogadják egyes társuk többiekétől eltérő külsejét, viselkedését, különleges állapotát.

e) A gyermek társas szükségleteinek kielégítése

A megszokottól eltérő környezet, a szülőktől való elszakadás, az új helyzet sokszor nehéz feladat elé állítja a szülőket és az óvodapedagógust egyaránt. Feladatunk, hogy végtelen türelemmel és szeretettel forduljunk az újonnan óvodába kerülő gyermek felé. A szülők igényeit figyelembe véve zajlik az elválás. Az otthonról hozott tárgyak is segítik a beilleszkedést. A gyermek zökkenőmentes beilleszkedésében az óvoda valamennyi dolgozója részt vesz.

Az óvodapedagógus feladatai az érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés terén:

Az érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés szempontjából meghatározó a közösségélményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (önfegyelmének, önállóságának, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) megalapozása.

A helyi szokás- és normarendszer megalapozása:

Az óvodai élet napirendje igazodik a gyermekek igényeihez és szükségleteihez. A naponta megismétlődő tevékenységek biztonságot adnak. A gyermek megtanulja, hogy mi után mi következik, s hogy az egyes tevékenységek milyen viselkedési formát várnak el. A közös játékon, foglalkozásokon, tennivalókon keresztül közös élményekhez jut, melyeken keresztül fontos tudást szerez. Beilleszkedik, alkalmazkodik.

Eligazodik az élet dolgaiban, normákat, szabályokat használ és alkot, rácsodálkozik a

természetben és társadalmi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére. Személyes kapcsolatain keresztül fejleszti képességeit. Az óvoda a gyermek

nyitottságára épít és ahhoz segíti, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, mely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja.

A faluval közösen ünnepelt idők napja, a karácsony és anyák napja pedig különleges közösségi élményt nyújt.

Csak egészséges, boldog embertől várhatjuk el, hogy tegyen valamit a másik emberért, a közösségért.

Az óvoda dolgozóinak mintaszerű viselkedése:

A gyermek utánzási hajlamából következően az óvoda dolgozóinak kiemelt szerepe van a nevelési folyamatban. Fontos, hogy mit és hogyan mond, miként viselkedik, hogyan öltözködik stb. Minden szavunk és cselekedetünk mintaként szolgál. Fontos, hogy őszinte, hiteles és pozitív érzelmeket közvetítsünk mi felnőttek egymás és a gyermekek felé. A kedves megszólítások, a finom hangvételek a „gyermekfüleknek” szánt beszéd lehet csak és kizárólag alkalmas a beépülésre. Mindezekből a gyermek érezni fogja, hogy bizalommal fordulhat hozzánk, bármilyen gondját diszkréten kezeljük.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére a társas kapcsolatok terén

- elfogadják az óvónő kérését, útmutatását
- bizalommal fordulnak az óvónőhöz és társaikhoz
- figyelnek egymás játékára, alkotására, meghallgatják egymást
- a közös tevékenységekben aktívan részt vesznek
- tisztelettudóan viselkednek a felnőttekkel
- örülnek a közösen elért sikereknek
- képesek egyéni érdekeiket a csoport érdekeinek alárendelni
- legalább egy társ kapcsolattal rendelkeznek a csoporton belül
- szívesen segítenek a felnőtteknek, társaiknak.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére az érzelmi nevelés terén

- megjelenik az intellektuális-, erkölcs- és specifikus érzelem.
- elfogadják az adott tevékenység által megkívánt magatartásformákat.
- érzékenyen reagálnak egymás örömére, bánatára.
- bíznak önmagukban és társaikban.
- társaik iránt rokonszenvet, barátságot mutatnak.
- felelősséget éreznek.
- képesek törekvéseiket elhalasztani, késleltetni.
  - elfogadják az alá-fölérendeltségi viszonyokat.
  - igazat mondanak.
- választanak és döntéseket hoznak.

Az óvodapedagógus feladatai az érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés terén:

- Biztonságos, nyugodt, félelemmentes óvodai mindennapok biztosítása.
- Az érzelmeket kifejező gyermeki megnyilvánulások támogatása és a szükséges kontroll erősítése.
- A felnőttekkel és a társakkal kapcsolatos viselkedési szokások kialakítása és gyakorlása természetes szituációkban.
- Az együttműködés, az együttjátszás, együttdolgozás képességének kialakítása.
- A konfliktusok kezelése.
- A társakért, a csoportért érzett felelősségérzet alakítása.
- A demokratikus szabályok betartása.
- A gyermek által vállalt feladatokban az akadályok leküzdésére motiválás.

3.2.2.A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése

Becsehelyen átlagos lélekszámban élnek hátrányos helyzetű, többségében roma családok, akik egy része munkanélküli, szociális gondokkal küzdő. A szülők igénylik az intézményes nevelést, gyermekeiket néhány kivételtől eltekintve rendszeresen hozzák óvodába. A fejlesztő munkában a szülők segítségére nem számíthatunk. A gyermekek egyéni fejlesztése a mi feladatunk a közösség keretein belül. Napirendünk a gyermekek igényeihez és szükségleteihez igazodik: elegendő időt biztosítunk a játékra, a foglalkozásokra, s a levegőztetésre.

A családokkal élő, napi kapcsolatunk van. Bizalmuk elnyerése érdekében élményekben gazdag, szeretetteljes óvodai életet, változatos tevékenységet kínálunk gyermekeik számára.

Fontos feladatunknak érezzük a szülőkkel való együttműködés fejlesztését, a családok nevelőmunkájának segítését – személyes higiénia nevelés – a gyermekvédelmet.

Fontos feladatunknak tartjuk, hogy szerezzenek tapasztalatot az egymással törődésről. Az eltérő környezetből bekerülő és hátrányos helyzetű gyermekeknél lényeges a tartós, stabil, szeretetteljes kapcsolat kiépítése.

Együttműködési készség kialakítása, fejlesztése játékkal:

Az együtt játszás, együttlét nagy örömet okoz a gyermekeknek. Átala megtanulják a másokra való odafigyelést. Társaik szokatlan megnyilvánulásait megértéssel fogadják. Megtanulnak konfliktushelyzetekben társaikkal egyezkedni.

3.2.3. A kiemelkedő képességű gyermek felismerése és fejlesztése

A tehetség személyiségjegy, a gyermek egész lényét áthatja, ezért korai felismerése és fejlesztése nagyon fontos a kiegyensúlyozott értelmi-érzelmi-akarati fejlődés érdekében.

A tehetség általános jellemzői a következők:

- sok ismerettel rendelkezik
- elvonatkoztató készség
- jó memória
- jó beszéd-készség lényeglátás
- nem konvencionális feladatmegoldás
- kíváncsiság, merészség, probléma iránti érzékenység élénk fantázia
- kudarc-tűrés
- kreativitás
- esztétikai érzékenység
- zenei tehetség (jó hallás, jó ritmus-érzék, muzikalitás, előadókészség)
- sporttehetség (megfelelő alkat, kondicionális képességek, koordinációs képességek)

Miben nyilvánul meg a kisgyermekkorban a tehetség?

- Az átlagnál változatosabbak a mozgásterei.
- Érzékeny, de kiegyensúlyozott az idegrendszere.
- Fejlett, összerendezett a mozgása.
- Érdeklődése sokoldalú, egyes dolgok iránt tartós, elmélyült, új dolgok iránt fogékony, amelyet erős kíváncsiság kísér.
- Gyakran megért olyan fogalmakat, amelyek életkorához koraiak. Válaszai gyorsak, valóságos gondolkodásra utalnak.
- Szereti a mesét.
- Mohó megismerési vágy, koncentrált figyelem, belemerülés jellemzi. Gyors a felfogása, megbízható az emlékezete.
- Élénk képzelőerő jellemzi játékban, történetben, mesében, rajzban. A cél érdekében erős az akarata az akadály leküzdésére.

Programunkkal szeretnénk elérni, hogy óvodánk megfelelő helyszíne legyen a tehetséges gyerekek fejlesztésének. Az időkeretek, a módszerek rugalmas kezelésével lehetőséget biztosítunk, hogy az egy-egy területen kiemelkedő gyermekek annyit és olyan mélyen foglalkozzanak kedvenc tevékenységükkel, amennyit csak kedvük tartja.

Ahhoz, hogy a gyermeket eljuttassuk az önmegvalósítás fokára, rengeteg tapasztalási lehetőséget kell biztosítani. Ezért van döntő szerepe az élményeknek. Ebből adódik egy fő feladatunk: az élménynyújtással egybekötött ismeretszerzés.

Másik nagyon fontos szabály, hogy az ismeret nyújtásnak sokoldalúnak, a legapróbb részletekig kiterjedőnek kell lennie. Minden alkalmat, lehetőséget ragadjunk meg, mindig álljunk készen az önkifejezés lehetőségeinek biztosítására.

A kreatív fejlesztés harmadik feltétele az optimális alkotói légkör biztosítása.

A gyakorlati munka elengedhetetlen feltétele, hogy a gyermekek biztonságosan mozogjanak anyag- és eszközhasználati szinten. Sok lehetőséget kell biztosítani a formákkal való manipulálásra. Elengedhetetlenül szükséges a térérzék fejlesztése.

A képzelet fejlesztése mesével, kreatív feladatokkal, bábozással történhet.

A játék és a tanulás nem választható el egymástól. Játék közben a gyermek problémák elé kerül, feladatokat kap és old meg. A kölcsönös bizalom is fokozhatja az alkotás örömét.

Gyakorolja, végiggondolja, hogyan lehet valamit többféleképpen megoldani.

Mindig meg kell adni a „másképpen csinálás” lehetőségét.

Az óvónő a gyermekkel való kapcsolatában legyen valódi ember, legyen játszótárs.

3.2.4.A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberrel.

Programunknak ezt a fejezetét úgy kívánjuk kifejteni, hogy óvodapedagógusaink mindegyikének is támpontot nyújtson a kiemelt figyelmet igénylő nevelési igényű gyermekek integrált neveléséhez. Nagyobb mértékű differenciálást, a szokottól eltérő eljárások alkalmazását és kiegészítő pedagógiai szolgáltatások igénybevételét teszi szükségessé.

A kiemelt figyelmet, nevelést igénylő gyermek óvodai nevelésének sajátossága, hogy az egész napos tevékenység a különleges gondozási igény kielégítését szolgálja.

Speciális pedagógiai ellátásra jogosult, a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére biztosítandó, iskolakezdemésre felkészítő foglalkozások meghatározása „Ha a felmentést engedélyező szerv azért engedélyezi a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, vagy a szakértői bizottság azért javasolja a tankötelezettség megkezdése alóli felmentésre irányuló kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, mert a gyermek sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, akkor a gyermek számára az óvoda a szakértői bizottság által javasolt fejlesztéseken túl, a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozásokat biztosít.” (Nkt 45§ (2a)) A speciális pedagógiai ellátásra jogosult, a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére iskolakezdemésre felkészítő foglalkozásokat biztosítunk, az egyéni fejlesztés céljait és feladatait a gyermekek fejlesztésére vonatkozó általános célrendszer figyelembevételével fogalmazzuk meg. A gyermekek számára érthető, és betartható szokásokat, szabályokat és feladatokat tervezünk, melynek szerves része a lassabban fejlődő, gyermekekre való figyelmesség és feladatadás. Az együttműködés, segítségnyújtás módját, mértékét a csoporttársak részéről történő elfogadást, személyes példánkkal alakítjuk. határozzák meg. Az általánosan kötelező feltételeket a jogszabályok több területen módosítják, illetve kiegészítik olyan többlétszolgáltatásokkal, amelyeket ki kell alakítani és hozzáférhetővé kell tenni. A gyermekek rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja, a szakértői bizottság szakértői véleménye. Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy a nehézségekkel küzdő kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti. A gyermek iránti elvárást nehézség vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg. Terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek nehézségének, pszichés fejlődési zavarának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, terapeuta, pszichológus, orvos együttműködése szükséges.

Az óvodapedagógus feladatai a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésében

- szükséges pedagógiai feltételeket biztosítása,
- rugalmas szervezeti keretek kialakítása az egyéni foglalkoztatás megvalósulásához,
- az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sérült gyermek családjával,
- figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit,
- gondot fordítunk arra, hogy a gyermek segítséget kapjon hátrányainak leküzdéséhez,
- a gyermek önbizalmának erősítése, támogatása.

A sajátos nevelési igényű gyerekek részére az óvodai nevelést akkor biztosítjuk, ha a gyermek képes az óvodai közösségben való részvételre. A gyerek fejlesztését az illetékes bizottság állásfoglalása alapján szervezzük meg. Amennyiben tapasztalataink a szakértői bizottság állásfoglalását nem támasztják alá, javasoljuk a gyermek felülvizsgálatát és új megoldási módok keresését. (Fejldési napló, fejlesztési tervek, egyéni fejlesztés).

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek nevelése

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek. Sajátos nevelési igényű, illetve beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló esetében a szakértői bizottság szakértői véleményét a tankötelezettség megkezdésekor az óvoda az iskola számára, intézményváltáskor a gyermek, tanuló előző óvodája, iskolája az új óvoda, iskola számára megküldi.

Az óvodapedagógus feladatai

- bizonyos funkciók tartós stagnálása esetén visszatérni a gyermeknek arra a fejlettségi szintjére, ahol még biztonságosan mozog, és fokozatosan terhelve, nehezítve a feladatokat el kell juttatni őt a következő szintre,
  - a lemaradások természetes módon történő fejlesztése sok mozgással, játéktevékenységgel,
  - idő és lehetőség biztosítása a hiányosan elsajátított vagy gyakorlásra szoruló ismeretek más területen való elmélyítésére, korrigálására,
  - a gyermek önbizalmának erősítése, támogatása

Általános feladataink a kiemelt figyelmet igénylő nevelési igényű gyermekek nevelésével kapcsolatban:

Az átlagos nevelés ütemének lassítása.

A tervszerű nevelői hatások körének bővítése.

Individuális foglalkoztatás, egyéni bánásmód előtérbe helyezése.

Képességeinek megfelelő feladatok adása, hiszen a fogyatékos gyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes lehet. Ennek felismerése és gondozása kiemelt feladatot jelent.

Az óvodai nevelés a sérült gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. Ki kell alakítani az alkalmazkodó készséget, az akaratot, az önállóságra törekvést, az együttműködést a társakkal, felnőttekkel.

A különleges gondozási igény kielégítése: speciális segédeszközök használata, valamint sérülés specifikus módszerek, technikák alkalmazása.

Beszéd és nyelvi készségek fejlesztése.

Inkluzív szemlélettel a különbözőséget elfogadó viselkedés és magatartás alakítása a gyermekközösségekben, ezen belül különösen a tolerancia, türelem, megértés, figyelmesség, segítőkészség, empátiás készségek alakítása.

3.2.5. Speciális pedagógiai ellátásra jogosult, a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére biztosítandó, iskolakezdésre felkészítő foglalkozások meghatározása

„Ha a felmentést engedélyező szerv azért engedélyezi a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, vagy a szakértői bizottság azért javasolja a tankötelezettség megkezdése alóli felmentésre irányuló kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, mert a gyermek sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, akkor a gyermek számára az óvoda a szakértői bizottság által javasolt fejlesztéseken túl, a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozásokat biztosít.” (Nkt 45§ (2a)) A speciális pedagógiai ellátásra jogosult, a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére iskolakezdésre felkészítő foglalkozásokat biztosítunk, az egyéni fejlesztés céljait és feladatait a gyermekek fejlesztésére vonatkozó általános célrendszer figyelembevételével fogalmazzuk meg. A gyermekek számára érthető, és betartható szokásokat, szabályokat és feladatokat tervezünk, melynek szerves része a lassabban fejlődő, gyermekekre való figyelés és feladatadás. Az együttműködés, segítségnyújtás módját, mértékét a csoporttársak részéről történő elfogadást, személyes példánkkal alakítjuk. határozzák meg. Az általánosan kötelező feltételeket a jogszabályok több területen módosítják, illetve kiegészítik olyan többlétszolgáltatásokkal, amelyeket ki kell alakítani és hozzáférhetővé kell tenni. A gyermekek rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja, a szakértői bizottság szakértői véleménye. Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy a nehézségekkel küzdő kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti. A gyermek iránti elvárást nehézség vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg. Terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága,

személyiségjegyei befolyásolják. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek nehézségének, pszichés fejlődési zavarának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, terapeuta, pszichológus, orvos együttműködése szükséges.

3.2.6. Óvodai fejlesztő program

Az óvodai fejlesztő programot az intézmény a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről, és a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről szóló miniszteri rendeletben erre kijelölt szervezet szakmai támogatásával szervezi meg. E szakmai szolgáltatás kiterjed az egyenlő bánásmódról, és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 31.§ szerinti helyi esélyegyenlőségi program és a köznevelési esélyegyenlőségi intézkedési terv céljai összhangjának támogatására is.

3.2.7. A gyermekek esélyegyenlőségeit szolgáló intézkedések, esélyegyenlőségi terv

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása akkor valósulhat meg, ha a köznevelés terén általánossá válik az a gyakorlat, hogy minden gyermeknek vele született joga van az emberei méltósághoz. Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. tv, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII:27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI.5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, annak érdekében, hogy településünkön minden gyermek részt vegyen az óvodai nevelésben, a törvényi előírásoknak megfelelően figyelemmel kísérjük a 3 éves gyermekek rendszeres óvodába járását. Célunk a nevelésben, a tapasztalatszerzésben, a megismerésben, hogy foglalkozzunk a felzárkóztatással, a tehetséggondozással és az integrációval, inklúzióval amennyiben objektív 98 és szubjektív feltételeink lehetővé teszik. Egyenlő bánásmódban részesítjük óvodásainkat az óvodai élet minden területén. A család a legfontosabb partnerünk. A sikeres nevelőmunka alapvető feltétele a kölcsönös felelősségen, egyenlőségen alapuló jó együttműködés. Fontos, hogy az óvoda és a család együttműködése alkalmazkodjon a kor társadalmi igényeihez, ne szegregálódjon el egy család sem az óvodai élettől. Partnereink között társintézményeinkkel való kölcsönös bizalom, felelősségvállalás céljaink közé tartozik. Olyan közös kapcsolódási pontok keresése és fenntartása, amely segíti óvodásaink és családjaik társadalmi beilleszkedésének esélyeit. A gyermekek esélyegyenlőségeit szolgáló intézkedések: Az óvodánkban dolgozó kollégák mindennapi tevékenysége, a nevelési programban megfogalmazott elvek szerint ellátott gyermekvédelmi feladatok mind – mind részei annak a komplex hatásnak, amely szükséges az esélykülönbségek csökkentése, az esélyegyenlőség megvalósítása érdekében. Lehetővé téve azt, hogy a gyermekek személyisége szabadon kibontakozhasson.

- Programunkban is fontos szerepe van a zökkenőmentes óvodai befogadásnak (biztosítjuk az anyás befogadást).
- Törekszünk arra a gyermek érdekében, hogy harmonikus szülő – gyermek – pedagógus viszony alakuljon ki.
- Óvodába érkezéskor felmérjük, hogy a gyerekek az egészségügyi szokások milyen szintjén állnak, milyen értékrendet hoztak családjukból.

- Szakértői hálózat segíti fejlesztő munkánkat, amit ingyenesen vehet igénybe minden szülő (logopédiai szűrés, iskolaérettségi, pedagógiai vizsgálat, pszichológiai segítség).

Azokkal a gyerekekkel, akiknek szükséges a fejlesztés fejlesztő pedagógusaink foglalkoznak. Fontos és folyamatos feladatunk, hogy a szülőket és a partnereinket bevonjuk az intézményi nevelőmunkánkba. Színes és folyamatosan megújuló programjaink erre is lehetőséget adnak. A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat munkatársaival rendszeres kapcsolattartás is feladatunk, amely a hátrányos és veszélyeztetett gyermekek érdekében elengedhetetlen.

3.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása

Korunkban jelentősége igen nagy. Az értelmi képességek erőteljes fejlesztését indokolja a technikai fejlődés felgyorsulása, a tudományok integrálódása. Az intellektus szerepét azonban a személyiség egészéből nem szabad kiragadni és mindenképp fölé helyezni.

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció, különböző formáinak alakítása- beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel- az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd-és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére, szükséges figyelmet fordítani.” (ONOAP) A kommunikációs képesség az óvodáskor fontos alapképessége. „... elsősorban a kommunikáló képességet, a beszélő magatartást kell fejleszteni. A beszélőkedvet kell kialakítani...” – Sugárné dr. Kádár Júlia (A beszédfejlődés útjai, beszédfejlesztés az óvodában, Tankönyvkiadó, Budapest, 1986. 8. oldal).

1. „Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása-beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel- az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd-és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére, szükséges figyelmet fordítani.”

2. Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára – mint életkori sajátosságára-, valamint a meglévő tapasztalatra, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

3. Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség - fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.” (ONOAP) Az anyanyelvi nevelés legfontosabb színtere a család. Fontos, hogy az óvodapedagógus ismerje meg a család szociokulturális hátterét, amely jelentősen befolyásolja az óvodába érkező gyermekek kommunikációs készségét, képességét. Az anyanyelv használata az óvodai nevelés egész folyamatának szerves része. Az óvodapedagógus jelentősége

kiemelkedő, példaértékű beszéde mintát ad a gyermekek számára, amely az óvodáskorú gyermekek személyiségfejlődését segíti elő, fogalomhasználata pontos, a 3-7 éves korosztály fejlettségéhez igazodó. Óvodai nevelésünk fontos feladata az életkori beszédhibák felismerése, korrekciója, az élettani beszédhibák javítása szakemberrel, logopédussal való együttműködés alapján. Ha lemaradást tapasztalunk, gondot fordítunk az egyéni fejlesztésre. Az anyanyelvi játékok felhasználásának célja, hogy az óvodáskorú gyermekek játékos formában, élményeket szerezve ismerjék meg anyanyelvünket, fejlődjön beszédészlelésük, beszédmegértésük és beszédprodukciójuk. Az óvodapedagógus önállóan dönthet arról mikor, milyen formában, valósítja meg az anyanyelvi nevelés feladatait. Az anyanyelvi nevelés minden tevékenységet áthatva segíti a gyermekek önbizalmának fejlődését, szociális kapcsolatainak alakulását. Hozzájárul ahhoz, hogy kialakuljanak azok a képességek, amelyek szükségesek az iskola megkezdéséhez. Az óvodapedagógusok és a gyermekek környezetében élő felnőttek felelőssége az, hogy a gyermekek óvodáskorban érezzék meg a magyar nyelv szépségeit.

Az óvodapedagógus feladatai az anyanyelvi nevelésben

- Beszélgetésre alkalmas nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megvalósítása.
- A gyermek szókincsének folyamatos bővítése.
- A beszédszínvonal emelése olyan formában, hogy a gyermekek képesek legyenek a nyelvi kifejezés eszközeit variálni. • Beszédmegértés fejlesztése.
  - Beszédtechnika fejlesztése, a helyes kiejtés gyakorlása.
- A gyermeki kérdések inspirálása, megválaszolása.
- A beszédöröm biztosítása: arra nevelni a gyermekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket. • Lehetőséget teremteni minden gyermeknek a folyamatos beszédre.
- Képessé tenni a gyermeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni.
- Az óvodai nevelési folyamat minden szakaszában is figyeljen a kommunikációs helyzetekre. 34
- A beszédhibák felmérése megfelelő módszerekkel történő javítása, szükség esetén logopédus és beszédfejlesztő pedagógus segítségének igénybevétele.
- Elmélyíteni a magyar nyelv megismerését, megbecsülését, szeretetét, ezáltal a haza szeretetét, anyanyelvünk ápolását.
- Egyéni adottságok, hajlam, rátermettség, kiemelkedő képesség felfedezése.

Az óvodai anyanyelvi, értelmi nevelés, fejlesztés célja:

Olyan mentális képességek megalapozása, melyek alkalmassá teszik a gyermeket az iskolai feladatok ellátására, illetve a társadalmi életben való helyes tájékozódásra, tevékeny részvételre és kooperációra.

Feladatai:

a) A gyermek érdeklődésének, kíváncsiságának kielégítése

Változatos tevékenységek biztosításával történik, hiszen a gyermek tevékenykedő lény. Személyisége és a tevékenysége kölcsönösen egymásra hatva fejlődnek.

A gyermeki tevékenység nemcsak a szükséglet kielégítésének vagy a külső követelmény teljesítésének eszköze, hanem a képességfejlesztés eszköze is.

A 3-7 éves korú gyermeket tevékenységi vágy jellemzi. Bármilyen mozgás, cselekvés, változás felkelti a gyermek figyelmét és utánzásra ösztönzi. A megismerési vágy, a kíváncsiság életkori sajátossága. Ezáltal ismeri meg környezetét.

Minél kisebb egy gyermek, annál gyakrabban változtatja tevékenységét. Óvodapedagógusaink a tevékenységek megszervezésénél figyelembe veszik a gyermekek tapasztalatait, aktuális élményeiket. Az egész óvodai környezetnek közös feladata a tevékenységek előkészítése. Arra törekszünk, hogy semmit ne végezzünk el a gyermekek helyett, de mindenben segítsünk.

b) Az anyanyelv fejlesztése

Korunkban egyre nagyobb jelentőséget kap az élőszóbeli kifejezés, hiszen ez a kapcsolattartás legemberibb formája. Az anyanyelvi-kommunikációs nevelés átfogja az óvodai nevelőmunka egészét és kiemelt jelentőségű, a beszélő környezet, helyes mintaadás az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van, ezért nem kezelhető elszigetelten. Segíti a gyermek önbizalmának kifejlődését, szociális kapcsolatainak kialakítását és a zökkenőmentes iskolai tanulás megkezdését.

Egyes kolléganők a különböző tevékenységekkel, módszerekkel beiktatott „gondolás” alkalmával fejlesztik a gyermek szóbeli önkifejezését, hol az óvodások körben ülve végighallgatják egymás gondolatait. Fontosnak tartjuk a magyar nyelv szeretetének, megbecsülésének kialakítását, továbbá a természetes beszéd és kommunikációs kedv ösztönzése, fenntartása célunk. Az élmény gazdag környezet megteremtésével, anyanyelvi játékok szervezésével elérjük, hogy a gyermekek :

- beszédkedve erősödik, beszédszerve ügyesedik
- beszédhanghallása fejlődik
- auditív ritmusérzékelése és emlékezete bővül
- önbizalma erősödik

c) Az anyanyelvi nevelés során:

Minden gyermek beszédét meghatározza az otthoni nyelvi környezet. Különösen fontos, hogy az óvodapedagógus figyeljen beszédének stílusára, a hanglejtés, a dinamika, a hangsúly megfelelő alkalmazására. Beszéde legyen érthető, egyszerű és világos.

Nevelőink különösen figyelnek a beszédhibákkal, beszédgátlásossággal, beszédbeli elmaradásokkal küzdő gyerekekre. nyugodt, szeretetteljes csoportléggör kialakításával elérjük, hogy a gyerekek szívesen, bátran beszélgessenek, kérdezzenek. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani. Óvodánkban logopédus óraadó segíti munkánkat.

c) Az értelmi képességek fejlesztése:

Az értelmi képességeket nem szabad változtathatatlanak felfogni. Minden gyermek képességét önmagához - saját lehetőségéhez viszonyítva kell fejleszteni és a maximumig eljuttatni. Fontosnak tartjuk az olyan mentális képességek megalapozását, amelyek alkalmassá teszik a gyermeket az iskolai feladatok ellátására illetve a társadalomban való eligazodásra. Mindezt a gyermekek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, ösztönös tudásvágyára, élményeire alapozva, az egyéni sajátosságokat figyelembe véve , cselekvésbe ágyazva valósítjuk meg.

Az értelmi fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére:

- Ellenőrzi saját tevékenységét, javítja tévedéseit.
- Problémafelismerő és megoldó képességgel rendelkezik.
- Kreatív megoldásokra képes.
- Összefüggések felfedezésére képes.
- Gondolatait összefüggően, érthetően fejezi ki.
Aktívan, árnyaltan használja kibővült szókincsét.
- Kialakul az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, többnyire megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű és sebességű beszéd.
- Tisztán képez és ejt minden hangot.
- A tevékenységek végzésében önálló.
- Képes időrendiséget felállítani

Az óvodapedagógus feladatai az értelmi fejlesztés terén

- Biztosítsa minél változatosabb többfajta tevékenység egy időben történő gyakorlásához a megfelelő feltételeket.
- Élmények nyújtásával segítse elő a minél sokrétűbb tevékenységformák kialakulását a csoportban.
- A beszédöröm biztosítása. A gyermekek szókincsének folyamatos bővítése.
- Az alaklátás, tér, formaészlelés fejlesztése a test-séma megszilárdítását segítő mozgásos gyakorlatokkal (pl. tükörjáték, „mi van a zsákban”, stb.).
- A figyelem tartósságának növelése figyelemkoncentrációs tevékenységekkel (pl. szabályjáték).
- Dyslexia veszélyeztetettség felmérése.
- A részképesség zavarokkal küzdő gyermekek segítése preventív, kompenzáló tevékenységekkel.
- A jó képességűek fejlesztése differenciált, nehezített feladatokkal.
- A gyermekek meglévő tapasztalataira és ismereteire építve további minél több érzékszervre ható élményeket biztosítson, különböző élethelyzetekben és tevékenységekben való gyakorlására.
- Az óvodás gyermek kompetenciáinak kialakítása
- Személyre szabott pozitív értékelés
- A vizuális funkciók fejlődését fokozottan figyelemmel kísérése
- A gyermekek segítése a tevékenységek önálló végzésében
- Segítség a gyermek spontán és szervezeten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezésében
- Óvodánkban a DIFER mérést alkalmazzuk a gyermeki fejlődés nyomon követése céljából., mellé a gyermeki fejlődés nyomon követése dokumentumban félévente rögzítjük a gyermekek fejlettségét, amelyet a szülővel megbeszélünk.

4. Az óvoda gyermekvédelmi feladatai

Az óvodai gyermekvédelem feladata az óvodáskorúak veszélyeztetettségének felderítése és a nevelési ártalmak megelőzése, a veszélyeztető körülmények csökkentése és a rászoruló gyermekek gondozásának segítése. A gyermek fejlődésének, érzelmi védettségének biztosítása, személyi és vagyoni érdekeinek védelme elsősorban a szülők kötelessége.

A család és az óvoda együttműködése elengedhetetlenül szükséges a gyermek helyes irányú nevelésének biztosításához. Szükséges, hogy az óvoda különös törődéssel támogassa a fejlődésben gátolt gyermeket.

Az óvodában olyan pedagógiai tevékenységet kell folytatni, amely kizárja annak lehetőségét, hogy bármelyik gyermek származása, színe, vallása, nemzeti etnikai hovatartozása, vagy bármilyen más oknál fogva hátrányos helyzetbe kerüljön. Mindenki részére biztosítjuk a fejlődéshez szükséges feltételeket, hogy szükség esetén leküzdhesse azokat a hátrányokat, amelyek születésénél, családi, vagyoni helyzeténél vagy bármely más oknál fogva fennállnak. Pedagógusaink figyelembe veszik a gyermekek szociokulturális helyzetét, fejlettségét és a bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetben lévő gyermeket igyekeznek differenciált fejlesztéssel felzárkóztatni.

Feladataink:

Évente felmérjük gyermekeink szociális helyzetét, nyilvántartjuk a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek óvodába kerülését, rendszeres óvodába járt figyelemmel kísérjük, szükség esetén intézkedünk.

Tartjuk a kapcsolatot a gyermekjóléti szolgálattal, a gyámhatósággal, a nevelési tanácsadóval, a gyermekorvossal és a védőnővel, szakértői bizottsággal.

A gyermekjóléti szolgálat tagjaival kölcsönösen tájékoztatjuk egymást tapasztalatainkról.

Figyelemmel kísérjük, hogy a szülők eleget tesznek-e a törvényben meghatározott kötelezettségüknek. Szükség szerint igyekszünk megismerni azokat az okokat, melyek az óvodából való kimaradáshoz vezetnek.

Segítségnyújtás a hátrányos helyzetű családoknak pl. használt ruha- és cipőbörze.

Életmód tanácsadások, házi orvos és gyermekorvos által tartott előadások pl. az egészséget károsító tényezőkről, szabadidős programok szervezése szülők és gyermekek számára.

Esetmegbeszélések.

A gyermekjóléti szolgálat értesítése, vagy jogi eljárás kezdeményezése az elhanyagolt, veszélyeztetett gyermek esetében.

Gyermekvédelmi tevékenységünket a gyermek érdekében, személyiségi jogainak tiszteletben tartásával végezzük, a fejlesztés érdekében a szülők jogainak csorbítása nélkül fejtjük ki. Felzárkóztatást, tehetséggondozást megvalósítjuk.

Az óvodai nevelésnek a gyermek személyiség teljes kibontakoztatására, a gyermeki jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére kell irányulnia- az egyenlő hozzáférés biztosítására.

A régi értékek, új kihívások amik a gyermek védelmét szolgálják. Erre épül a gyermekek védelme.

Általános prevenció a gyermekvédelmi törvény szellemiségének , előírásának megfelelően.

Az óvodás gyermek családi helyzetének évenkénti felméréséhez készített szempontok:

Az óvodások száma összesen

Ebből veszélyeztetettek száma

Hátrányos ill. halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma

Három vagy többgyermekes családban élők száma

Sajátos nevelési igényű gyermekek száma

Egyedül nevelő szülővel nevelkedők száma

A gyermekek veszélyeztetettségének okait vizsgáló szempontok:

Nevelési hiányosságok (gondozás-felügyelet hiánya, helytelen bánásmód, brutalitás, túlzott szigor, közömbösség, érzelmi kapcsolat hiánya a családban, kettős nevelés).

Erkölcstelen családi környezet (a szülők könnyelmű, felelőtlen életvitele, italozó életmód, bűnöző családi környezet).

Anyagi okok (rossz lakásviszonyok, a szülők munkaképtelensége, csökkent munkaképesség, többgyermekes család, alacsony kereset).

A gyermekvédelmi munka megtervezése a vezető óvónő feladatai közé tartozik.

Figyelemmel kíséri és intézkedik, ha:

- fejlődési
- beilleszkedési, magatartásbeli zavart észlel
- sajátos törődést igényel a gyermek
- egészségügyi problémát tapasztal
- különleges gondozásban részesül a gyermek
- hátrányos, veszélyeztetett helyzetű a gyermek
- kapcsolatot tart a gyermekvédelmi szolgálattal, szakértői bizottsággal
- figyeli a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok változását, helyi önkormányzat rendeleteit, ezt kollégáival megosztja
- nyilvántartja a hátrányos és halmozottan hátrányos, veszélyeztetett gyermekeket
- ellenőrzi az intézményi gyermekvédelmi munkát
- nevelési év elején a gyermekvédelmi felelőssel közösen megtervezi a gyermekvédelmi munkaprogramot.

A gyermekvédelmi munka várható eredménye:

- minden érintett gyermek szerepel a gyermekvédelmi nyilvántartásban
- a gyermek családja tájékoztatást kap a támogatási lehetőségekről és segítséget ügyei intézésében
- a gyermek megkapja a jogosultság szerinti kedvezményt
- a szülők bizalommal fordulnak az óvodapedagógusok felé
- a szülők elfogadják a javaslatainkat, segítségünket veszik
- segítő szolgálatok tanácsait igénybe veszi

5.A SZÜLŐ, GYERMEK, A PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI

Szülőként saját életünkkel, személyiségünkkel, a közvetlen környezet kialakításával olyan modellt kell a gyermekek elé állítanunk, mely felelősséget, nyitottságot, elfogadást a világ dolgai, emberek és meggyőződések iránti tenni akarást és feltétel nélküli SZERETET sugároz.

A szülőnek éreznie, tudnia kell, hogy gyermeke fejlesztése és képességeinek kibontakoztatása teljes mértékben egyéni sajátosságainak figyelembevételével történik.

Az óvodában folyó nevelés nem lehet eredményes családi megerősítés nélkül, az összhangban nevelés elengedhetetlen.

Az eredményes együttműködés legfontosabb feltételei:

Szülő és óvoda között a kölcsönös bizalom, nyílt őszinte együttműködés legyen.

Tiszteletben kell tartani a család világnézetét, a szülőnek éreznie kell, hogy gyermekét szeretik az óvodában, számítanak véleményére, tiszteletben tartják nevelési elveit. A szülőket tekintsük nevelőpartnernek. Nevelési problémák esetén közös módszert kell keresni, az óvónő segít, tanácsot ad, a szülő véleményét mindig kikéri.

A kapcsolattartás formái:

- beíratás
- szülői
- értekezlet
- nyílt nap
- ünnepélyek
- kirándulások
- kulturális rendezvények
- közös programok
- fogadóórák
- egyéni beszélgetések

Az egyéni beszélgetés első alkalma a beíratás, ami ne legyen csupán formális, hivatalos. Fontos, hogy érződjék, a gyermek érdekei a legfontosabbak.

Szülői értekezleten az óvodát, gyermeket, szülőket érintő legfontosabb témákat, feladatokat, problémákat beszéljük meg. Fontos a szülők véleményének meghallgatása, javaslataik figyelembe vétele.

Nyílt napon lehetőséget biztosítunk a szülőnek a napi életbe való betekintésre. A szülők képet kapnak gyermekük közösségben elfoglalt helyéről, viselkedéséről, teljesítőképességéről, egyúttal módjuk van társaikkal való összehasonlításra is.

A közös ünnepélyek lehetőséget teremtenek a család-óvoda közötti kapcsolat elmélyítésére, egymás szokásainak, értékrendjének jobb megismerésére, nevelési elveik közelítésére.

Az ünnepek emelkedjenek ki az óvoda mindennapjaiból úgy külsőségeiben, mint belső tartalmukban.

A közös kirándulásokon, kulturális programokon, gyermeknapon fontos a szülők aktív részvétele. A közös tevékenységek a gyermekek fejlődésének serkentője.

A hagyományok, ünnepek megtartására minden lehetőséget célszerű megragadni. Az óvodai élet szokásai, hagyományai ünnepi érzelmi átélésre, gazdagon motivált tevékenységekre biztosítanak lehetőséget.

Az ünnepekről és annak szervezési módjáról közösen döntsenek az érdekeltek.

A hagyományokhoz híven közös munkadélutánokat tartunk, ami a szülőkkel való közös tevékenységet, közös díszítéseket, majd vásárt tartalmaz. (pl. karácsonyi műhelymunka és vásár)

A szülői munkaközösség az óvoda és a szülők együttműködésének szervezeti formája. Hatása, ereje a közösségi jellegében van.

Együttműködés tekintetében fontos még, hogy a Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és - lehetőségei szerint - szakmai kapcsolatot tart fenn.

6. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

Becsehelyen a falu egyetlen óvodája 20 év alatt vált 1 csoportos intézményből jelenleg 3 csoportossá.

Három alkalommal bővítették, később tetőtér beépítéssel érte el mostani formáját. Óvodánkban jelenleg is felújítás folyik (2022. augusztus). Az épület frontoldalán újabb bejárat nyílik az épületbe, az udvar elején pedig egy tetővel ellátott foglalkoztató tér épül.

A 3 csoportszobához 3 öltöző, 3 mosdó, 1 melegítőkonyha, 1 mosó- vasalóhelyiség, 1 iroda és egy udvari raktár társul, 1999/2000-es tanévtől tornaszobává alakítottuk át az egyik megszűnt csoportszobát.

Az intézmény egyes helyiségei különböző időpontokban épültek. 2006-ban nagyszabású felújítás történt, az épület kívül-belül megszépült. A csoportszobák tágasak, esztétikus bútorokkal felszereltek, mely köszönhető ez a fenntartói és szülői segítségnek. Játékainkat igyekszünk úgy megválasztani, hogy időtállóak legyenek, gyermekbarát anyagból készüljenek.

A gyermekkönyvek mennyiségének emelése és a szakkönyvek bővítése folyamatosan fontos. Szemléltető eszközeink többnyire régiak, újak beszerzése elengedhetetlen.

Technikai eszközeink: magnók, projektor, laptopok, nyomtatók már elegendőnek bizonyulnak a napi munkához.

Udvarunk több részből áll, egy aszfaltozott területből (melyet jól ki tudunk használni pl. latyakos időben), egy füves játszóudvarból, valamint a 2020-ban épült műfüves pályából. Az udvari játékainkban 2008 nyarán teljes csere következett be. Újabb játékeszközök beszerzése folyamatos. Egy sikeres pályázat segítségével udvarunkra új, jó minőségű, esztétikus játékokat telepítenek a szakemberek. A parkosítás is folyamatos.

A napirend időkeretei 10 órás nyitva tartás esetén:

Játék és szabadidős tevékenység	5 óra
Étkezés, pihenés	3 óra
Öltözködés, tisztálkodási tevékenység	1,5 óra
Szervezett tevékenység, foglalkozások	35 perc

7. ÜNNEPEK, HAGYOMÁNYOK AZ ÓVODÁBAN

Éves tevékenységünk s ezáltal tervezésünk fő vonulata az évszakok változása és az ünnepekre való készülődés.

Mi indokolja az ünneplés szükségességét?

Az óvodai ünnepek a szülőkkel való nyílt párbeszéd és szoros együttműködés legfontosabb színterei.

Pedagógiai szempontból kiemelt lehetőséget kínálnak tevékenységek végzésére, az esztétikai élmények hatására vagy a közösségi érzések erősítésére.

Nagyobb aktivitásra, kreativitásra ösztönöznek.

Az ünnepek a hagyományok ápolása szempontjából kultúránk megismertetésére adnak lehetőséget, mely óvodánk egyéni arculatának kialakításában is kiemelt jelentőséggel bír.

7.1. Az óvodai élet hagyományos ünnepei

(Mikulás, Anyák Napja, Évzáró, Gyermeknap, a gyerekek név és születésnapjai)

7.2. Néphagyományhoz kapcsolódó ünnepek

(Szüret, Mihály nap, Márton nap, Advent, Karácsony, Húsvét.)

7.3. Nemzeti ünnepeink és egyéb ünnepek

(Március 15.)

7.4. Helyi szokásokhoz kapcsolódó

ünnepek (Idősek Napja, Kihívás napja)

7.1. Az óvodai élet hagyományos ünnepei

Az *Anyák napja* (május eleje) és az *Évzáró* (május vége) minden esetben nyilvánosak. Igyekszünk a hagyományos, kissé színpadias szereplések időtartamát csökkenteni s mellette több teret adni a szabad, együttes játéknak, éneklésnek, verselésnek pl. Anyák napján a szülők ölükbe veszik gyermeküket vagy részt vesznek egy-egy körjátékban. Az egyéni, közvetlen, természetes ünneplésre törekszünk.

Bár a *Mikulás* ünnep egyházi eredetű, mégis az óvodákban komoly hagyományokkal rendelkező örömnep. A Mikulás napi ünneplés az előzőektől eltérően inkább zártabb, intimebb légkört igényel.

A *Gyermeknap* mindig az óvoda valamennyi gyermekének közös ünnepe. A szülőkkel való együttműködés remek helyszíne. Kirándulunk, versenyjátékokat játszunk, lényeg, hogy örömteli játékot jelentsen ez a nap.

7.2. Néphagyományokhoz kapcsolódó ünnepek

Az ünnep és a néphagyományörzés az óvodában igen szorosan összefonódik. A népszokások általában az egyházi ünnepekhez és az évszakok változásaihoz kapcsolódnak. A jeles napok az őszi, téli, tavaszi és nyári napforduló köré csoportosulnak.

Őszi ünnepkör: - Márton nap (november 11.)

Téli ünnepkör : - Advent (december)
- Mikulás nap (december 6.)
- Karácsony (december 25-26.)
- Farsang

Tavaszi ünnepkör: - Húsvét

Tudjuk, hogy a népszokások a felnőttek életének szimbólumait hordozzák, de gyermekeinknek szüleik, nagyszüleik is példát adnak és részt vesznek a hagyományok őrzésében.

Az *Adventi* készülődés, a *Karácsonyi* ünneplés zárt körben, családi formában fejezi ki az ünnep lényegét.

A *Farsang* jellegéből a széles nyilvánosság, a jókedv, a nagy közös öröm emelkedik ki.

A *Húsvétot* a tojásfestés és a locsolkodás teszi kiemelkedővé.

7.3. Nemzeti ünnepeink és egyéb ünnepek

A nemzeti ünnepek az óvodában a megemlékezés kategóriájába tartoznak, mert a 3-7 éves korosztály értelmével még nem képes felfogni az ünnep tartalmát.

7.4. Helyi szokásokhoz kapcsolódó ünnepek

A Márton nap ünneplése, melyet először 2013 novemberében ünnepeltünk, immár hagyománnyá vált, mely a legfontosabb ünnepeink egyike.

Évente egy alkalommal (novemberben) dalokkal, versekkel, tánccal köszöntjük az időseket a faluházban.

Bármilyen formában és bármilyen tartalommal ünnepelünk, mindig a gyermeket helyezzük középpontba. Értük és róluk szól az ünnep s minden esetben természetességre törekszünk.

A szereplést közös játéknak fogjuk fel, de van hasznos magyarázata az egyéni szerepeltetésnek is, hiszen olyan gyermekek nevelése a célunk, akik bátran, önállóan képesek tevékenykedni. Azt szeretnénk, hogy az ünnep szépségével, másságával, külsőségével ritka, kiemelkedő alkalom maradjon.

7.5. Hitoktatás az óvodában

Minden tanév kezdetén a szülőket kérjük- írásban jelezzék, hogy kérik e gyermekük számára a hitoktatást. Természetesen óvodánk gondoskodik az ilyen jellegű foglalkozást nem igénylő szülők gyermekeinek ellátásáról is.

8. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

Egymást átszöve érvényesülnek és valamennyien együtt jelentik az óvodáskorú gyermek nevelésének tartalmát.

8.1.A játék

„A játékot a gyermek legkomolyabb tevékenységének kellene tekintenünk.”

/Montaigne/

Jót és jól játszani - ez a gyermek dolga az *óvodában*. A játék kicsiben maga az élet. Kitűnő talaja a fejlesztésnek, mert általa szinte észrevétlenül tanul a gyermek.

Mit és hogyan tanul a gyermek játszás közben?

Kielheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket.

Elsajátíthat bizonyos élethelyzetekben való viselkedési szabályokat, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit és újraélheti kellemes élményeit.

A külvilágból és a saját belső származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja.

Önmagát is tanulja. Belső technikákat, lelki működéseket dolgoz ki.

A tudatos tanuláshoz szükséges készségek és képességek is a játék során alapozódnak meg. S azáltal fejleszthetők.

A játék tehát olyan komplex tevékenységforrás, melyet az óvodapedagógusnak tudatosan kell felhasználnia a nevelés folyamatában céljai eléréséhez.

Feladataink:

a) A feltételek megteremtése

Alapelvünk, hogy minél több időt, alkalmat és lehetőséget biztosítsunk a gyermekeknek az elmélyült játékra. A szabad játék kiemelt jelentősége óvodánk napirendjében is megmutatkozik.

Az egész óvodai csoportszoba a játék színtere.

- A tárgyak, berendezések, játékszerek a belső indítékból létrejövő játék külső feltételei. Az évek során azt tapasztaltuk, hogy a játékot többnyire térbeli elhatároltság, zártság jellemzi. Fontos a gyermeknek a nagy végtelen térből egy kis kuckó kikerítése. Például székekkel, függönyökkel, különböző berendezési tárgyakkal, képeskönyvekkel körülkerítik magukat.

Az egyszerű, könnyen mozdítható „térrelválasztók” és a gyermeki fantázia kibontakozását segítő egyéb anyagok, eszközök biztosítása fontos feladat.

Természetes, esztétikus eszközökkel szeretnénk gazdagítani gyermekeink játékát, megalapozva ezzel ízlésük, esztétikai érzékük kifejlődését is.

- Külön szót érdemel az élményszerzési lehetőségek biztosítása. Mind a gyermek egyéni élménye - melyet a családból hoz - mind az óvodai társakkal átélt élmény rendkívüli jelentőséggel bír. Sétákkal, kirándulással, falusi népszokások megtekintésével, az ünnepek együttes átélésével színesítjük a gyermeki élmények tárházát.

A tárgyi feltételek megteremtésén túl kollégáink a megfelelő csoportlétkör, kellemes hangulat megteremtésével és elegendő játékidő biztosításával teszik lehetővé, hogy a gyermekek elemi pszichikus szükséglete – a játék – minden nap hosszantartóan és zavartalanul kielégülhessen.

b) A játék „irányítása”

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt- a szülő és az óvodapedagógus.

Nagyon fontosnak tartjuk, hogy az óvodapedagógus utánozható minta adásával elősegítse a szabad játék folyamatának kialakulását. A gyermekek spontán játékának elindításával is társ és segítő marad, hiszen a 3 évesek még kifejezetten igénylik a felnőttel való együttjátszást. Nevelőink tapasztalatai azt mutatják, hogy az óvónő tapintatos jelenléte, támogató együttérző magatartása a nagyoknál is hozzátartozik a játékhoz. Szükség van arra, hogy bizonyos játékokat elkezdjen, ösztönözzön vagy éppen megakadályozzon valamit. Jelenlétével segíti a szabályok megtartását, a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is. Szórakoztat, tanítja a játékot gazdagító érdekesebb fogásokat, ötleteket. A gyerekeknek szükségük van a felnőtt jelenlétéből fakadó biztonságra, indirekt reakcióira és azokra az ismeretekre, amelyeket csak tőle szerezhetnek meg.

A játékfajtákról röviden

1. Gyakorló játék

Manipulációból, önkéntelen mozgásból álló tevékenység, melynek során a gyermek egyfajta játékeszköznek, vagy saját magának meghatározott mozgását ismétli. (pl. kevergetés, autó tologatása). Főként a kisebbek jellemző játéka.

2. Konstruáló játék

A gyermek kockákból és más játékszerekből építményeket és különféle egyéb tárgyakat alkot. Kreativitásra nevel.

Eredményességét befolyásolják a megfelelő méretű és minőségű eszközök, az anyagok sokfélesége és a kreatív óvónő.

Sikerélményt nyújt, önbizalmat ad az alkotás.

3. Szimbolikus játékok

Az élményszerű irodalmi alkotások hatására alakul ki, a szerepjátékot gazdagítja. Oldott légkörben, kötöttségek nélkül zajlódik.

Az élmények forrásai:

- az óvónő bábjátéka
- a gyermekek bábjátéka
- a gyermekek bábkészítő tevékenysége és önálló játéka.

Nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőséget nyújtó játékfajta, mely kifejlett formáját az óvodáskor végére éri el. A gyermek a hozzá közel álló felnőtteket utánozza, újraalkotja az őt körülvevő világot (pl. családjáték, gyógyító játék, stb.).

4. Szabályjáték

Pontos, meghatározott szabályok szerint zajlik. Lehet mozgásos, vagy értelmi képességeket fejlesztő játék.

5. Udvari játék

Az udvar a mozgásos játék igazi tere. A különböző mászóakák, csúszdák, hinták nagyon sok mozgásra készítetik az óvodásokat. Ezáltal fejlődik mozgáskultúrájuk.

A játékfajták legjellemzőbb megjelenési szintjei 3-4 éves korban:

Gyakorló játék:

- ismétléses cselekvések közben anyagokkal, eszközökkel ismerkednek
- szöveg-, dallam-, mozgásismétlő játékok, ritmusjátékok

Konstruáló játék:

- összerakosgatnak, kiraknak, összeszerelnek
- közreműködnek apró hibaelhárításokban, játékjavításokban óvónői irányítással

Szimbolikus szerepjátékok:-

- kísérleteznek a bábmozgatással, hangutánzással
- elsajátítják a játékszerekkel és az együttjátszással kapcsolatos elemi szabályokat
- jellegzetes cselekvéseket, műveleteket utánoznak
- nem egymással, hanem egymás mellett játszanak

Szabályjáték:

- az egyszerű, mozgásos szabályjátékokat kedvelik

A játékfajták legjellemzőbb megjelenési szintjei 5-6-7 éves korban:

Gyakorló játék

- gyakran észleljük a konstrukciós vagy szerepjáték részmozzanataként
- csak akkor marad fenn tartósan, ha a gyermek a fejlődésben lemarad

Konstruáló játék:

- bonyolultabb alkotásokat hoznak létre
- segítenek a játékok megjavításában
- a játékhelyzetekhez szükséges eszközöket közösen elkészítik
- ajándéktárgyakat készítenek

Szimbolikus szerepjátékok:

- egyszerű bábokat készítenek
- önállóan báboznak (mese-báb-szerepválasztás)
- kialakul a kisebb-nagyobb csoportokban való együttjátás igénye
- elfogadják és betartják a játék szabályait

Szabályjáték:

- kedvelik az ügyességet, szellemi erőfeszítést igénylő játékokat.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Kialakul a társakkal való együttjátás, kezdeményezőkézségük is kibontakozik.
- Játékon belül önállóak, egyéni ötleteik, javaslataik vannak.
- A másik gyermek játékát tiszteletben tartják, elfogadják társaik javaslatait, ötleteit.
- Képesek az alá-, fölérendeltségi viszonyok önkéntes kialakítására egy játékszituációban.
- Képesek a szabályjátékok megtanulására, a játékok vezetésére.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Teremtse meg az elmélyült játék feltételeit, biztosítsa a nyugodt légkört.
- Folyamatosan biztosítsa a játékhoz szükséges eszközöket.
- Reagáljon érzékenyen az egyéni élményekre, a közös élményszerzési lehetőségeket pedig használja ki a fejlesztés érdekében.
- Tartsa tiszteletben a gyermeki játék önállóságát.
- Törekedjen arra, hogy minden gyermek szerepjátéka egyéni képességének legfejlettebb szintjén bontakozhasson ki.
- Szükség esetén kapcsolódjon be a játékba, játsszon együtt a gyermekekkel.

8.2 A munka jellegű tevékenységek

Az életre való felkészítés nem nélkülözheti a munkatevékenység lehetőségeinek kiaknázását. A személyiségfejlesztés fontos eszköze, a játékkal és cselekvő tanulással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű aktív tevékenység. A munka az óvodás gyermek számára játékos jellegű, gyakran nem is választható el a játéktól. Ez az a terület, ahol az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető. A gyermek mindennapi munkálkodása során az őt körülvevő tárgyi világról egyre pontosabb információk birtokába jut. Gyakorolja a munkaeszközök célszerű használatát, megtanul eligazodni a térbeli viszonyok között. Mozgásos, tapintásos, vizuális információkat szerez a világról.

A kötöttségektől való szabadulás útján, a gyermekmunka kötelező jellegét „ledobva” évekig nem tartottuk olyan fontosnak a munkát. Elég idő telt el ahhoz, hogy felmérjük a változásokat.

Mai nézeteinknek megfelelően, a gyermek akaratának maximális figyelembevételével szeretnénk nagyobb teret adni a munkának a személyiségfejlesztésben.

A munka jellegű tevékenységek célja:

- A gyermek munkához való pozitív hozzáállásának elősegítése.
- Jártasságok alakítása a munkaeszközök használatával.
- A munka megbecsülésére és a munkamegosztásra nevelés.
- A kitartás, a felelősségérzet, az önbizalom fejlesztése.
- A közösségi, társas kapcsolatok erősítése.
- önként, örömmel végzett aktív tevékenység legyen
- a tapasztalatszerzésnek, a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűd, képesség és készség, tulajdonságok alakítása.
- Az önállóság, céltudatosság alakításának lehetősége

Feladatok:

a) *Munkalehetőségek biztosítása*, melyek a gyermekek számára elfogadhatóak. Minden olyan munkát elvégezhetnek, amihez kedvük van és testi épségüket nem veszélyezteti. A gyermekek nyitottságát, megismerési vágyát, aktivitását tudatosan igyekszünk felhasználni nevelési céljaink elérése érdekében.

b) *A gyermek teljes önállóságának tiszteletben tartása*

A munkatevékenység a felkínált lehetőségek közül önállóan választható és sohasem a gyermekre kényszerített feladat! Mindenki a kedvének, egyéniségének, képességének megfelelő munkát végezheti.

c) A rendszeresség és folyamatoság biztosítása

Így épül be ez a tevékenység az óvodai mindennapokba s csak így érzi meg a gyermek a munka szükségességét.

d) Eszközök, szerszámok biztosítása

Fontos, hogy a munkavégzéshez elegendő mennyiségben és megfelelő minőségben legyen a csoport felszerelve eszközökkel és azok bármikor hozzáférhető módon, szabadon a gyermekek rendelkezésére álljanak.

A naposi munkához és az önkiszolgáláshoz szükséges eszközök a csoportban, elérhető helyen megtalálhatóak. A kerti szerszámok tárolása az udvari épületben történik.

A munka jellegű tevékenységek tartalma:

1. Önkiszolgálás

Ki kell emelnünk, hiszen az óvodáskor kezdetétől fogva igen nagy a jelentősége. A gyermekek magukkal kapcsolatban minden teendőt - testápolás, öltözködés, étkezés, környezetük rendben tartása - a lehető legkorábbi időtől kezdve próbálják önállóan elvégezni. Az iskolai életben ez elengedhetetlenül szükséges.

2. Alkalomszerű munkák

Egy része időről időre szabályosan ismétlődik - pl. a környezet rendjének biztosítása, segítség az óvónőnek - másik része esetleges - ünnepi készülődések, alkalmi megbízatások teljesítése.

A csoportszobákban nem követelhetjük meg a kényszerű rendet, és a rendrakás mindvégig a felnőttek segítségével történik. Lehetőség van arra, hogy a gyermekek tisztán tartsák saját környezetüket, hogy megjavítsák, megtisztítsák játékaikat, hogy maguk díszítsék fel a termet. Nagyon élvezetesek például az ünnepek előtti babafürdetések, nagytakarítások.

3. Naposi munka

A közösségért végzett munka. A nagyobbaknál - segítséggel már a 4-5 éveseknél is alkalmazható. Magába foglalja az étkezés előkészületeinek teendőit, a terem és udvarrendezést, az étkezés utáni rendrakást.

4. Környezet-növény- és állatgondozás

Mivel falun élünk, ez a munkafajta nálunk természetes, ugyanakkor kiemelt jelentőségű.

Lehetőségünk adódik a kerti munkák, a fák tisztogatásának oltásának megfigyelésére, az állatgondozás otthoni tapasztalatainak beépítésére.

Virágos kertünk ápolása remek lehetőséget nyújt a természet, a társadalom és az ember kölcsönhatásának megtapasztalására. .

Föld napján szemétszedéssel és papírgyűjtéssel védjük környezetünket.

Az épületen belül télen és kora tavasszal ágakat rügyeztetünk, hajtattunk, magokat csíráztatunk, palántákat nevelünk, gondozzuk az élősarkot, öntözzük a cserepes növényeket.

A gyermekek az állatok gondozásánál is kiveszik részüket. Gyűjtik a madáreledelt és folyamatosan gondoskodnak a madarak téli etetéséről.

Jellemző munkafajták a 3-4 éveseknél:

Önkiszolgálás:

a kicsik legjellemzőbb munkaformája

mindent segítséggel végeznek, de az étkezés eszközeinek előkészítésében és leszedésében többnyire önállóak.

Alkalomszerű munkák:

segítenek a rendrakásban, teremrendezésben kérésre segítenek az óvónőnek az eszközök adogatásánál a bátrabbak alkalmi megbízatásokat is vállalnak.

Környezet-növény-állatgondozás:

többnyire megfigyelő tevékenységet végeznek

segítséggel közreműködnek az apróbb ápolási és gondozási teendőkben

Jellemző munkafajták az 5-6-7 éveseknél:

Önkiszolgálás:

a magukkal kapcsolatos feladatok elvégzésében már sokkal önállóbbak.

Alkalomszerű munkák:

vigyáznak a terem rendjére

minden területen segítenek az óvónőnek

ötleteket adnak a terem díszítésével, rendezésével kapcsolatban

nagyon szívesen vállalják az alkalmi megbízatások teljesítését.

Naposi munka:

önállóak az asztalok megterítésében, az eszközök előkészítésében, a rendrakásban

összesöprik a morzsákat

ellenőrzik a terem rendjét.

Környezet-növény-állatgondozás:

folyamatosan gondozzák az élősarok növényeit

közreműködnek az udvar rendezésében (pl. fű, falevelek összegereblyézése).

A fejlesztés várható jellemzői óvodáskor végére:

- szívesen vállalnak önként feladatokat
- megismerik az eszközök használatával járó veszélyeket is
- pontosan teljesítik megbízatásaikat
- felismerik a segítségadás lehetőségeit
- képesek az eszközök megóvására
- igényük van a felfedezett kisebb hibák javítására
- gondozzák, óvják a környezetükben lévő növényeket, állatokat.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Minden gyermeknek biztosítson lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenységet.
- Folyamatosan biztosítsa, bővítse a munkához szükséges, gyermekek számára megfelelő eszközöket.
- Az eszközök számára biztosítson olyan helyet, ahol a gyermekek bármikor elérhetik.
- Adjon lehetőséget a gyermekeknek bármilyen őket érdeklő tevékenység elvégzéséhez, még akkor is, ha vágyaik és képességeik nincsenek teljesen összhangban.
- Arra törekedjen, hogy minden munka örömet jelentsen.
- Tudatos pedagógiai szervezés, a gyermekekkel való együttműködés, fejlesztő értékelés

8.3. Tanulás

Az óvodában a tanulás egyrészt spontán, utánzásos, másrészt a nevelési célok érdekében sajátosan szervezett tevékenység. A gyermeket tevékenységi vágy ösztönzi a tapasztalatszerzésre, a cselekvésre és közben minden pillanatban újabb és újabb felfedezéseket tesz, azaz tanul. A játéktól abban különbözik, hogy van konkrét célja, eredménye. A tanulás a mi értelmezésünkben egyenlő a tapasztalatszerzéssel, amely sok-sok mozgással és játékkal alakítható.

A tanulás célja:

- a megismerési képességek fejlesztése
- képszerű és szemléletes gondolkodás kialakítása
- problémahelyzetek megoldásával a gondolkodás örömeinek átélése
- a tudás, tanulás iránti vágy felébresztése
- iskolára való felkészítés
- elsődleges célja a gyermek kompetenciáinak, személyiségének fejlesztése, az óvodapedagógus a támogató környezet megteremtése során épít a gyermek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

Alapelveink:

Legfőbb célkitűzésünk, hogy egyszerre, egyidőben kevesebbet, de minőségben és használhatóságában mégis több ismeretet kapjanak a gyermekek. Tehát kevesebbet, de azt jobban, alaposabban, több oldalról megközelítve kell a gyerekek számára közvetítenünk és velük együtt átélnünk.

A több érzékszervet igénybevevő tapasztalás és a sokoldalú cselekedtetés, a tevékenységekben megvalósuló tanulás mindennél fontosabb a 3-7 éves korú gyermek fejlődésének szempontjából.

Miután a gyermek a világot komplex módon érzékeli, észleli és éli meg, ezért a tanulás során is ebből kívánunk kiindulni. A tapasztalat, az ismeret komplex foglalkozásokon keresztül jut el hozzá.

Azt szeretnénk elérni, hogy örömmel, önként vegyen részt ebben a folyamatban, hiszen nem mellékes az a szempont sem, hogy ezek a tanulási tapasztalatok hatással lehetnek az iskolai tanuláshoz való viszonyára is.

Célunk, hogy megfelelő színvonalú feladatok elé állítsuk a gyermeket. Minden gyermek esetében képességeinek megfelelő feladatokról van szó. A sikerélmények erősítik a gyerek önbizalmát és bátorságot adnak neki az újabb, nehezebb problémák megoldásához.

Az óvodai tanulás mindvégig játékos jellegű marad.

Tanulási alkalmak, lehetséges formái az óvodában:

A játék az óvodai tanulás egyik legfontosabb színtere, de nem kizárólagosan az. A nevelési folyamat egésze, azaz valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy erőtetés nélkül spontán vagy irányított módon tanuljon a kisgyermek.

Mikor és hogyan történhet mindez?

- utánzásos minta- és modellkövetések alkalmával
- spontán játékos tapasztalatszerzéseken
- cselekvéses tanulás által
- a gyermeki kérdésekre adott válaszok alapján
- a pedagógus által irányított megfigyelések, tapasztalatszerzések, felfedezések - pl. séták, kirándulások folyamán
- a gyakorlati probléma- és feladatmegoldások által
- az óvónő által kezdeményezett foglalkozásokon.
- az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segíti a gyermekek személyiségének kibontakoztatását.

A szervezett tanulási tevékenységek időtartama, aránya korosztályonként:

A tanulás formái a kötetlen és kötött foglalkozás. A kötetlenség a gyermek önkéntes részvételét jelenti. Főként a kisebb korú gyermekeknél jellemző. Történhet a nap bármely időszakában, amikor az óvodások tevékenysége erre lehetőséget ad.

A szervezett, irányított tevékenység más magatartást igényel, ezért a nagyobb korú gyermekeknél alkalmazzuk.

Részvételük nemesak a belső szándéktól, hanem az óvónő által kitűzött feladatoktól is függ.

A gyermek életkorával szinte párhuzamosan nő a kötött tevékenységek száma.

<i>Korosztály</i>	<i>Kötetlen tevékenység</i>	<i>Szervezett tevékenység</i>	<i>Idő</i>
3-4 évesek	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc 1 Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka 1 Külső világ tevékeny megismerése 1	Mozgás1 Verselés, mesélés 5	5 majd 10-15 perc
4-5 évesek	Külső világ tevékeny megismerése 1 Ének, zene, énekes játék, gyermektánc 1 Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka 1	Mozgás1 Verselés, mesélés 5	10-15 majd 20-25 perc

<i>Korosztály</i>	<i>Szervezett tevékenység</i>	<i>Idő</i>
6-7 évesek	Külső világ tevékeny megismerése 1 Ének, zene, énekes játék, gyermektánc 1 Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka 1 Verselés, mesélés 5 Mozgás1 Verselés, mesélés 5	30-35 perc

A vegyes életkorú csoportokban az életkornak megfelelő, differenciált feladatokkal történnek a szervezett tevékenységek.

Az óvodapedagógus feladatai:

Általános értelmi képességek fejlesztése.

A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának sokoldalú érdeklődésének kielégítése.

Lehetőséget kínálni a felfedezés, kutatás örömeinek átélésére.

A gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása.

Az óvodások önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése.

A gyermek igényeihez, egyéniségéhez, teherbíró képességéhez igazodó tanulási keretek és formák biztosítása.

Konkrét feladatok a 3-4 éves gyermekeknél:

Közvetlen tapasztalatszerzések, megfigyelések.

Figyelemirányítás a lényeges közös jegyekre.

Kreatív gondolkodást, képzeletet mozgósító tevékenységek biztosítása.

Szókincsbővítés.

Konkrét feladatok 5-6-7 éveseknél:

Megfigyelések végzése közösen és önállóan.

Megbízások elvégztetése.

Jelenségek változásainak megfigyeltetése.

Beszédfejlesztés.

Többféle megoldási lehetőség megkerestetése.

Összehasonlítás, megkülönböztetés műveletének megtanítása.

A fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére:

- Önállóan tud konkrét, elemi, ismert jelenségek esetében következtetni, ítéletet alkotni megismert modellek alapján.
- Feladattudata alakul.
- Ismeri saját értékeit.
- Önálló a begyakorolt feladatok megoldásában.
- Többféle megoldás keresésére törekszik.
- Szándékos figyelmének időtartama eléri a 15 percet.
- Elkülöníti a mese és a valóság elemeit.
- Ok-okozati viszonyok felfedezésére képes.

8.4. Verselés, mesélés

Az óvodai nevelés játékon kívüli pártatlan eszköze a mese. Ez az a beszédmód, amire egy 7 éven aluli kisgyermek tartósan, kényszerítés nélkül figyelni tud. A mese - képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

Mesehallgatáskor a szó segítségével következik be a valóság és a vágyak áthidalása. A mese és a vers, éppúgy, mint a játék, örömforrás. Az anyanyelv zenéje és észjárása.

Célja:

- anyanyelvi nevelés, értelmi fejlesztés
- én-erősítő, erkölcsi fejlődést segítő személyiségfejlesztés
- irodalmi élményekre fogékony, képzelet-gazdag, empatikus személyiségfejlesztés
- érzelmi élmények nyújtásával az érzelmi biztonság kialakítása
- az önpróbálgatás, önkifejezés egyik módja
- ráébreszt a külvilágra irányított megismerési törekvésekre
- a magyar kultúra értékeinek átörökítése
- a szülők nevelési szemléletének formálása
- a gyermek szemléletmódjának, világképének kialakítása

A felhasznált irodalmi anyag:

A mese-vers kezdeményezések anyagának gerincét a magyar népmesekincs és a magyar gyermekköltészet adja. Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi-, népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi, a klasszikus-, és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Szívesen hallgatják a gyermekek más népek meséit, a kortárs és a klasszikus meséket is. Legtöbbször a Benedek Elek, Illyés Gyula és Arany László által összegyűjtött meséket használjuk. Zilahi Józsefné gyűjteményének mondókái nagyon kedveltek a gyermekek körében. Irodalmi anyagunk kiegészül a néphagyományokhoz kapcsolódó rigmusokkal is. Lehetnek ezek névnapokhoz kapcsolódó hiedelmek, jóslatok, köszöntők, például a Balázs-áldás, Luca-köszöntő, Gergely-járás, „Háromkirályozás” rövid versikéi.

A verselés, mesélés szervezésének szokásai:

Nincs kötött helye és ideje a mindennapi *mesélésnek*. A lényeg az, hogy minden nap valamilyen formában - akár naponta többször is - legyen lehetőségük a gyermekeknek mesét, verset hallgatni vagy mondani, ez a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. Nem teszünk különbséget a kezdeményezés vagy az elalvás előtti mese között. Mindkettő fontos a maga helyén és idejében.

Természetesen a gyermekekkel mese közben közvetlen kontaktust fenntartó, élő mesélésnek van a legnagyobb hatóereje, ezért fejből, könyv nélkül mesélünk. A szabad és önfelelt meséléshez és mesehallgatáshoz csend, nyugalom, kellemes légkör szükséges. Semmiképpen nem fogunk tehát mesébe a játék kellős közepén. Általában a szőnyegen körben ülve, gesztusokkal, mimikával, hanghordozással hagyjuk élni a mesét. Vannak olyan kolléganők, akik gyertya gyújtásával, mesezsák használatával fokozzák a hangulatot.

A *mondókázás - verselés* a nap nagy részében szinte folyamatosan jelen van a gyermekek igényei és az adódó szituációk függvényében. Rengeteg jelenség és tevékenység kiválthatja. Elég egy állat, egy forma, egy természeti változás, akár egy testrész vagy pusztán a mozgás és a ritmus öröme. A verselés gyakran komplex foglalkozások részeként is megjelenik. Ezért fontos egy olyan önálló, bő repertoár megléte, mely a spontán helyzetekben nem hagy minket cserben.

Az *irodalmi élmények* feldolgozása a gyermeknél a dramatizálásban, bábozásban vagy képi megjelenítésben tükröződik. Igyekszünk mindehhez lehetőséget, alkalmat és eszközöket biztosítani. A gyermek saját vers –és mesealkotása, annak mozgással vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A mesélés, verselés jellemzői a 3-4 éveseknél:

beszoktatásnál használjuk az ölbéli mondókajátékokat (testrészekről szólók, lovagoltatók stb.) később az évszakokról, az esőről, a hóról, az állatokról szóló rigmusok kedveltek a kicsik egyéb verseit is próbáljuk alkalomhoz, helyzethez kapcsolni, mozgással kísérni mindig cselekményes meséket választunk - az egyszerű állatmesék a legalkalmasabbak

dramatizáló játékok kimerül egy-egy szerep kiválasztásában, az öltözködésben, egy jellemző mozzanat egyéni eljátszásában

A mesélés, verselés jellemzői 5-6-7 éves korban:

évszakok, napszakok nevét versbe foglaló mondókák, állathangutánzók, kiszámolók
tréfás, mulattató mondókák, találós kérdések, névcsőfolók

a versgyakorlást mindig ritmus és fantáziajátékokhoz kötjük

a tündérmeséké a főszerep

dramatizálás során eljátszák a kiválasztott szerepnek megfelelő viselkedést, önállóan alakítják a helyszínt.

A fejlesztés várható jellemzői óvodáskor végére:

- megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokások
- ők maguk is képesek mesemondásra
- megjegyzik a mese legfontosabb elemeit, sorrendjét
- részt vesznek a szituációs játékokban
- figyelnek a könyvek épségére
- hamar és pontosan megtanulják a verseket, mondókákat
- képesek a koruknak megfelelő színházi előadás cselekményének követésére.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a falunkra jellemző mondókák, népi játékok átörökítése
- az egyéni repertoár összeállítása, a szövegek megtanulása
- a szükséges eszközök kéznél és rendben tartása
- a mese ráhangolás megszervezése
- lehetőségek teremtése a gyermek önálló szöveg és mesemondásához, önkifejezéséhez
- a mesék, versek gyakori ismételtetése
- a szülők meggyőzése az otthoni mesélés pozitívumairól.

8.5. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

„... A leggondosabb családi nevelés sem adhatja meg, amit az óvoda nyújt: az emberi közösségbe való beilleszkedést. A társas nevelés a zene kezdőfokán hatalmas segítség ... Az emberek többsége zenétlenül megy végig az életben, s még jó, ha nem sejtí mit vesztett. Amit a gyermek az óvodában kap, az egyúttal a közléleknek lesz alkotóeleme.”

(Kodály Zoltán)

Célja:

- Az ének-zenei kultúra megalapozása.
- A zenei anyanyelv kialakítása.
- Néphagyományőrzés.

- A zenei nevelés színvonalának megőrzése.
- Örömmel, érzelmi gazdagsággal, tisztán éneklő gyermekek nevelése.

Feladata:

Az éneklési készség, ritmus és hallásfejlesztés.

A zenei alkotó fantázia fejlesztése., zenei kreativitás.

A felhasznált zenei anyag:

Az óvodai ének-zenei nevelésnek jelentős hagyományai vannak. A magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok világa ma is élő és felhasználható hagyomány.

Szinte valamennyi ünnepünkhöz kapcsolódik olyan dalanyag, melyet megismertethetünk a gyermekekkel.

A Kodály Zoltán útmutatásai alapján Forrai Katalin által kidolgozott óvodai zenei nevelés alapjaira épülő fejlesztés hatékonyan megvalósítható. Dalanyagunkban rokon és más népek dalai, valamint igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások is szerepelnek és kiegészül még a négy ünnepkörhöz kapcsolódó hagyományok dalaival. A népdalok éneklése és hallgatása mellett gyermek néptánc oktatással segítjük a hagyományok megismerését és továbbélését. Gyermekeinket megismertetjük a dalokhoz tartozó játékokkal is.

A zenehallgatásban magyar és idegen népek dalai, énekes és hangszeres műzenei darabok is szerepelnek.

A zenei nevelés gyakorlata az óvodában:

Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint például a napi mesélés. Tehát ez a feladat sem korlátozható csupán a foglalkozások időtartamára. Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra, vagy körjátékok játszására.

A *komplex foglalkozások* inkább összefoglalják, elmélyítik a gyermekek ismereteit és alkalmat adnak a képességek fejlesztésére. Minden csoportunkban heti egy alkalommal van szervezett ének-zene foglalkozás, kezdeményezés.

A foglalkozásokon a dalanyagot zenei feladattal és aktualitással hangoljuk össze. A fokozatosság elvét követjük a játékok kiválasztásában és a zenei képességek fejlesztésében egyaránt.

Szerencsére óvodapedagógusaink nagy része zenei beállítottságú, ezért nálunk a *zenehallgatás* nem pusztán egy foglalkozás befejező mozzanata, hiszen ünnepek alkalmával koncerteket adunk óvodásainknak.

A *zenei alkotó fantázia fejlesztését* gyakori kérdés-felelet játékokkal tesszük lehetővé.

Ritmus és dallamjátszó *hangszereink* szükösségét saját készítésű doboz- és terményhangszerekkel s egyéb kiegészítő kellékekkel pótoljuk.

Az éneklési készség, a ritmus és hallásfejlesztés jellemzői 3-4 éves korban:

az elkezdett dallamokba bekapcsolódnak, a hangmagasságot tartják megkülönböztetik jól hallható eltérések alapján a magas és mély hangokat felismerik a halk és a hangos éneklést

az egyenletes lüktetést éneklés, mondóka közben játékos mozdulatokkal, tapssal fejezik ki ismerik az egyszerű ritmushangszereket s használni tudják az egyenletes lüktetés kifejezésére felismerik az egymástól eltérő zörejeket, emberi hangokat saját kedvükre énekelnek kitalált dalokat érdeklődéssel hallgatják az óvónő előadását

Az éneklési készség, a ritmus és hallásfejlesztés jellemzői 5-6-7 éves korban:

kb. 8-10 dalt énekelnek biztonsággal, helyes szövegkiejtéssel, akár egyedül is a dalok, mondókák egyenletes lüktetésének biztonsága után képesek a dalritmus kifejezésére is

belső hallásuk fejlődése következtében felismernek dallamokat dúdolásról, hangszerről s képesek a dallambújtásra

szépen, harmonikusan járnak, mozognak együtt

kreatív dallammal válaszolnak az óvónő énekes kérdésére.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- visszaéneklük a hallott dallamokat
- 6 hang terjedelmű dalokat énekelnek, dúdolják az ismert dallamokat
- tiszta éneklésre törekszenek
- természetes tempóban tudnak járni, tempótartásra képesek
- egyszerű táncos mozgásokat végeznek helyes testtartással
- megkülönböztetik és reprodukálják a halk-hangos, magas-mély, gyors-lassú fogalompárokat
- felismernek egy motívum alapján hallott dalt, a zenei és zörejangokat, hangszereket
- dallamrögtönzéssel próbálkoznak
- dallamhoz mozgást, játékot találnak ki.

Az óvodapedagógus feladatai:

- éneklés, vokális, hangszeres zenével a gyermekek élményhez juttatása
- a zenei érdeklődés felkeltésével az éneklés, zenélés megszerettetése
- az ünnepekhez kapcsolódó szokások, dalok megismertetése
- zenei képességek, készségek sokoldalú változatos fejlesztése
- kreatív zenei kedvre ösztönzés
- a gyermekek önálló elképzeléseinek segítése
- a mozgás és testtartás dalhelyzetekben való javítása

8.6. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A vizuális nevelés összetett, sokszínű nevelési terület. Lényege a cselekvés, a tevékenység és ennek öröme, az önkifejezés eszköze mely gondolatokat, érzelmeket közöl. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Magában foglalja a rajzolást, festést, gyurmázást, agyagozást, vágást, ragasztást, batikolást, varrást, szövést, barkácsolást, a műalkotásokkal való ismerkedést stb. Ezek a tevékenységek a gyermekek kedvencei közé tartoznak. Alapot adnak az évszakok változásai, a természet szépségei, a gyermek által megérthető világ tárgyai és eseményei.

A vizuális nevelés tartalmában és feladataiban konkrét összefüggést mutat a játékkal, a környezet megismerésére neveléssel, a matematikai neveléssel és egyéb nevelési területekkel.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka célja:

- nem csupán kézügyesség-fejlesztés, hanem látásmódnevelés
- a képi- plasztikai kifejező képesség fejlesztése, az elemi képolvasási, komponáló, térbeni tájékozódó és rendező képesség kialakítása
- a gyermekek élmény és fantázia-világának gazdagítása
- a téri, formai és színeképzetek kialakulásának elősegítése
- a szépség iránti vonzódás és értékelő képesség alakítása
- az ábrázolótevékenységgel a tárgyi világ megismerése, feldolgozása, újraalkotása

A rajzolás, festés, mintázás, kézimunka gyakorlata az óvodában:

A *mindennapi rajzolás, mintázás, festés* lehetőségei minden csoportban adottak, hiszen könnyen elérhető, állandó helyen tároljuk a tevékenységhez szükséges eszközöket, anyagokat. A gyermek alkotókedvének kibontakozására az élmények, az aktualitás és a motiváló, érdekes eszközök is nagy hatással lehetnek. A vizuális neveléshez szükséges egyéb kellékek megteremtése az óvónők és a gyermekek folyamatos gyűjtőmunkájának eredménye. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének.

A kötetlen foglalkozásokon igyekszünk minél inkább szem előtt tartani a gyermekek önállóságát. Főként bátorítást, útmutatást és dicséretet adunk nekik az ötlettől a megvalósításig. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására. A tevékenységek időtartamát a téma és a technika határozza meg. Van olyan, melyet folyamatosan több napon keresztül végeznek a gyermekek (pl. a szövés, varrás).

A műalkotásokkal való találkozás lehetőségei nálunk a művészeti albumok nézegetésében, elérhető kiállítások megtekintésében és a népi kismesterségek megfigyelésében (kosárfonás, seprűkészítés, cukortorta készítése) valósulnak meg.

A rajzolás, festés, mintázás, kézimunka a 3-4 éveseknél:

A kisgyermek első ábrázolási tevékenysége a firkálás, melynek fontos szerepe van a rajzolás alakulásában. Ebből jönnek létre egyéni fejlettségtől függően a különböző formák. Eleinte csak 1-2 vonallal jelzik, majd fokozatosan pontosodik képi kifejezőképességük.

Szívesen használják az ábrázolás eszközeit, anyagait és az alapvető technikai eljárásokat. Eleinte csak 1-2 szint, majd az alapszínek zömét felismerik.

A technikai elemek elsajátításának lehetőségei:

1. Képalakítás:

Az ábrázolás próbálgatása a megszokottól eltérő formájú, színű és nagyságú felületen, változatos anyagú papíron:

- Firkálás, rajzolás földre, homokba, betonra - ágakkal, cseréppel, szénrel, zsírkréttel.
- Festés üvegre, kőre, fára, textilre, papírra - temperával, tussal, diófapáccal - kézzel, szivaccsal, ecsettel.
- Nyomat készítés: terméscukokkal, gyümölcscsel, dugóval, tenyérrel, ujjal, gyűrt papírdúcgal.

2. Plasztikai munkák:

- Ismerkedés a képlékeny anyagok tulajdonságaival: hó, agyag, homok, gyurma, tészta
Az anyagok formálásának próbálgatása: nyomkodva, darabolva, sodorva, simítva
- Plakettek: nyomhagyással, karcolással, termésekkel, magvakkal, kavicsal.
- Egyszerű papírhajtogatások, vágások.
- Papírtépéssel egyszerű mozgásképek készítése.
- Termésből, levelekből füzérek.
- Textilek kötözése, rojtozása.

3. Építés

Nagyobb méretű elemekből épített terek létrehozása: kuckók, házak dobozokból, lepedőkből, vizes homokból, tapadó hóból.

- Kisebb építő elemek (kockák) rakogatása, sorakoztatása játék közben.

A rajzolás, festés, mintázás, kézimunka az 5-6-7 éveseknél:

Képalakításokban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket, biztonsággal használják a képi kifejezés eszközeit. Formaábrázolásuk változatos, ki tudják hangsúlyozni a megkülönböztető jegyeket (pl. fiú-lány). Megjelenik a térbeliség jelzésének szándéka (fentlent). Fokozatosan kialakul a „valamit alkotás” igénye. Jellemző ebben a korban, hogy a színeket, arányokat nem valóságként használják és mozgásábrázolásra sem képesek.

A technikai elemek elsajátításának lehetőségei:

1. Képalakítás:

- spárga és fonaldarabokkal textil alapra
- montázs, kollázs készítése különböző anyagokból (préselt levél, papír, textil)
- festés színkeveréssel, folytatással, fröcsköléssel
- egyéni és közös kompozíció rajzolása, festése
- viaszkaré

2. *Plasztikai munkák:*

- koronggal egyszerű tárgyak készítése
- képlékeny anyagokból emberi, állati alakok mintázása
- batikolás kötözéssel, viaszolással
- gipszöntés
- nemezelés
- díszletek, jelmezek, játék kellékek barkácsolása
- varrás, gyöngyfűzés, szövés
- fonás fűzfavesszőből, rafiából
- termésfigurák szerkesztése

3. *Építés:*

- gazdagodó formavilágú építmények létrehozása
- nagy térbeli alakzatok építése
- átjárók, folyosók, alagutak alakítása
- statikai tapasztalatok: egyensúly, stabilitás, arányviszonyok

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- megfelelően használja az eszközöket
- a technikai eljárásokat mintakövetéssel alkalmazni tudja
- emberábrázolásában megjelennek a részformák, az egyszerű mozgások
- képzeletben elemi térviszonyok kifejezésére képes
- élmény, emlékezet alapján képet alkot
- megfigyelés után tud formát mintázni
- megnevezi a színeket, azok sötét, világos árnyalatait
- koordinált szem és kézmozgással rendelkezik

Az óvodapedagógus feladatai:

- Fontos a szeretete és a pedagógus tevékeny részvétele. (Nem sémákat adva, hanem a gyermek szintjéhez mért feladattal.)
- Hangulati, eszközbeli feltételek megteremtése.
- Ízlés, esztétikai fogékonyság alakítása: természetes, jó minőségű anyagok használatával.
- Kezdeményező, kreatív alkotó magatartás kibontakozásának segítése: változatos anyag, élmény és eszköz biztosításával.
- Az otthoni vizuális tevékenység tapintatos befolyásolása.
- Az eszközök használatával, a különböző technikai alapelemek és eljárásokkal való megismertetés.
- Az új technikák, módszerek, anyagok folyamatos használata.

8.7. A külső világ tevékeny megismerése

Programunk célja az, hogy a gyermekeknek segítséget nyújtson ahhoz, hogy a világot megismerje és megértse a maga egészében. Megismerje a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét. A természet - társadalom - ember egymástól függő, egymást feltételező, egymást kiegészítő létezők, lényege a kisgyermek szintjén már óvodás korban is megérthető és megérezhető.

A külső világ tevékeny megismerésére nevelés célja:

A természet szeretetére, kívánjuk nevelni a gyermekeket, természetközeli étellel, a természet, a környezet szeretetének bizonyításával és támpontot nyújtunk a környezetében meglévő szabályok megismeréséhez és gyakorlásához. Tervezzük gyógynövénykert létesítését.

A tevékenység gyakorlata az óvodában:

Mint más falusi óvodának, nekünk is nagy előnyünk származik a természet közelségéből. Legfontosabb feladat megismertetni a gyermeket azzal a természeti környezettel, amelyben él, felhívni a figyelmét annak értékeire és szépségeire. Ez képezi majd az alapját a később kialakuló természetszeretnek. Azt igyekszünk megerősíteni a gyermekben, hogy milyen nagy az ember felelőssége a természeti és társadalmi környezet megóvása szempontjából.

A környezet védelme, a környezetkultúra megismertetése, a természettudatos magatartás kialakítása már az óvodás gyermek szintjén is beépíthető a foglalkozások rendszerébe. Kitűnő alapot nyújtanak ehhez az egyes világnapok alkalmából végzett tevékenységek is. Óvodánk Madárbarát óvoda, ehhez kapcsolódó feladatokat ellátjuk.

A gyermeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és tapasztalatszerzésre építünk. A tapasztalatszerzés mindig a valódi környezetben történik, ezért a foglalkozások legtöbb esetben a szabad természetben vagy az óvoda környezetében, udvarán zajlanak. A séták, kirándulások, az óvoda udvarán, kertjében és az élősarokban végzett tevékenységek tanulási lehetőségeket kínálnak. A foglalkozás tehát csak átvitt értelemben nevezhető valódi foglalkozásnak. Inkább komplex tapasztalatszerzési lehetőségről van szó.

Már az óvodában fel kell készíteni a gyermeket arra, hogy társadalomban élünk, ami a közvetlen környezetünkön keresztül hat ránk. A szokások elsajátítása, a szükséges magatartásformák kialakítása valósulhat meg játékosan, játékidőben, a gyermek érdeklődésének és igényeinek figyelembevételével (pl. közlekedés, vásárlás stb.).

A természeti - emberi - tárgyi környezet megismerését szolgáló témakörök 3-4 éves korban:

Család:

- családtagok neve, összetartozásuk érzékeltetése
- családhoz tartozás érzésének erősítése
- családi kultúra (szokások, hagyományok)

Testünk:

- testrészek felismerése, megnevezése
- érzékszervek elhelyezkedése, neve, funkciója
- testápolás - az orvos gyógyító munkája

Állatok:

- néhány háziállat megismerése

Növények:

- tapasztalatszerzés 2-3 gyümölcsről
- a legismertebb zöldségek megnevezése
- néhány gyakori virág megismerése, a virágoskert megfigyelése
- a környezetünkben lévő egyéb növények felfedeztetése

Közlekedés:

- gyalogos közlekedés szabályainak megismerése
- közlekedési eszközök megfigyelése az utcán

Évszakok:

- a különböző évszakok jellemzőinek felismerése
- a változások megfigyelése
- az időjárás - öltözködés összefüggése
- környezetkultúra: tisztaság megőrzése, takarékoság

A természeti - emberi - tárgyi környezet megismerését szolgáló témakörök 5-6-7 éves korban:

Család:

- a család fogalma, életmódja, családtagok neve, lakcím
- a családtagok munkája otthon és munkahelyükön

Testünk:

- testrészek felsorolása, funkciója

Állatok:

- háziállatok, háziszárnyasok
- erdei - mezei állatok
- vízi állatok
- vadon élő állatok tulajdonságai

Növények:

- a virágoskert gondozása
- gyümölcsök, zöldségek felhasználhatósága
- a növények védelme

Színek:

- felismerés, megnevezés, azonosítás
- sötétebb és világosabb árnyalatok

Napszakok:

- napszakok megnevezése, azokhoz kapcsolódó tevékenységek

Közlekedés:

- utazás autóbuszon, a helyes viselkedés gyakorlása
- szárazföldi, vízi, légi közlekedési eszközök csoportosítása
- személy és teherszállítás

Évszakok:

- évszakok összehasonlítása
- évszakokhoz kapcsolódó munkák
- növények, állatok élete
- időjárás, öltözködés változásai

Falunk:

- Emlékművek
- óvoda környéki intézmények: bolt, posta, rendelő, pékség, iskola, Polgármesteri Hivatal megtekintése
- a falu kézműves mestereinek meglátogatása
- a régi használati tárgyak megfigyelése

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- rendelkeznek a koruknak megfelelő általános ismeretekkel magukról és közvetlen környezetükről, a település hagyományairól
- kialakulnak azok a szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez és megóvásához szükségesek
- ismerik az emberi test részeit és funkcióit
- gyakorolják a helyes közlekedési szabályokat, ismerik a közlekedési eszközöket
- tudják a napszakokat, a hét napjait, a hónapok neveit, évszakok egymásutániségát
- önállóan gondozzák csoportjuk növényeit, állatait
- tevékenyen részt vesznek óvodai környezetük formálásában

Az óvodapedagógus feladatai:

- Olyan feltételek megteremtése, melyek lehetővé teszik minél több tapasztalat szerzését a természetben.
- Törekedjen minél több élmény gyűjtésére.
- Biztosítson minél több eszközt és lehetőséget a gyermekeknek a természetben való folyamatos tevékenykedtetéshez az élősarok, a virágoskert és a kisállat gondozásához.
- A foglalkozásokat lehetőleg a szabad természetben szervezze.
- lehetőség biztosítása a környezet tevékeny megismerésére, hely, idő, eszköz, alkalom
- segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- tudatos jelenlét: a közösség mintát nyújt a környezettudatos magatartással, ökológiai szemléletformálással, egészségszemlélet és életvitel , fogyasztási szokások befolyásolása, az újrahasznosítás fontossága
- világnapokról megemlékezés, ehhez kapcsolódó tevékenységek

Módszerek:

- tanulási környezet megteremtése (életközeli, terepi tapasztalás, felfedezés lehetősége)
- kooperatív technikák alkalmazása
- projekt módszerek

A gyermek már az óvodába kerülés előtt felfigyel a dolgok mennyiségi és minőségi összetevőire.

- Érdeklődéssel fordul a matematikai információk felé. A gyermeket körülvevő környező valóság mennyiségi és térbeli viszonyai, formái, természetes napi szituációkban folyamatosan megfigyelhetők. Ezért hát bármilyen tevékenység közben találkozhatunk vele s minden nevelési területhez jól kapcsolódik :
  - a valóság objektív megismertetése
  - a megismerési képességek fejlesztése (pl. megfigyelés, emlékezés, megértés, problémamegoldás)
  - összefüggések megláttatása
  - ítélőképesség fejlesztése

Az óvodáskort jellemző fejlődésbeli egyenetlenség, a korai családi fejlesztés eltérései azt sugallják, hogy e téren két életkori szintet jelöljünk meg:

1. **Bevezetés a matematikai tapasztalatszerzésbe** - általában az 5. életévig tart.

Feladata: a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatásának segítése, a matematikai beállítódás, szemlélet megalapozása.

2. **Az intenzív fejlesztés szakasza** - az 5-6-7 életévben.

Feladata: az iskolai alkalmassághoz szükséges tapasztalatok megszerztetése, részképességek, gondolkodási műveletek, szokások elsajátítása. Eligazodás a gyakorlati életben, a tevékeny élet megkedveltetése.

A folyamatos cselekedtetés rengeteg olyan szituációt hoz felszínre, ahol *természetes környezetben* folyhat a matematikai tapasztalatok szerzése. Például játékidőben gyakorta létrejönnek olyan lehetőségek, melyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére. Főleg ezeket az alkalmakat igyekszünk kihasználni a kisebb gyermekek nevelése során.

A *komplex foglalkozások* alkalmasak arra, hogy a korábban mozaikszerűen szerzett benyomásokat rendszerezzük, a megfigyelések, tapasztalatok körét szélesítsük. Tapasztalataink azt mutatják, hogy a gyermek negyedik életéve után egyre gyakrabban igényli és képes is általunk irányított formában mélyebb és sokoldalúbb összefüggések feltárására.

Az 5-6-7 éves korban közvetíthető matematikai tartalmak:

Tárgyak, személyek, halmazok összehasonlítása:

1. *Szétválogatások* - más válogatásban felismert szempont szerint is
2. *Sorba rendezések* - megnevezett tulajdonság szerint, követés, kiegészítés

A számfogalom alapozása:

1. Halmazok összemérésével:

- Elemek párosítása.
- Több, kevesebb, ugyanannyi megállapítása.
- Összemérések számlálással 10-es számkörben.
- Sorszámlálás.
- A darabszám változásai (hozzátevés, elvétel, ugyanannyivá tevés, szétosztás, egyenlő részekre osztás).

2. Mennyiségek összemérésével:

- Tárgyak, személyek, jelenségek mérhető tulajdonságainak sorbarendezése (hosszúság, terület, térfogat, tömeg, űrtartalom).
- Ugyanakkora mennyiségek előállítás.
- Mérések változó egységekkel.

Geometriai tapasztalatszerzések:

1. Építések szabadon és minta után.

2. Szimmetria - tevékenységek tükörrel:

- tükrös, nem tükrös alakzatok megkülönböztetése

3. Tájékozódás térben és síkban:

- irányok azonosítása, megkülönböztetése
- síkidomok, nyitott és zárt vonalak megkülönböztetése

A fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére:

- A gyermek képes az óvónő kérdéseit megérteni, kéréseit betartani.
- Biztosan számlál legalább 10 tárgyat.
- Mennyiségek összehasonlítására képes (több, kevesebb, ugyanannyi - hosszabb, rövidebb - magasabb, alacsonyabb stb.).
- Alakzatok, tárgyak, élőlények szempont szerinti válogatására képes.
- Másol alakzatokat síkban és térben.
- A síkbeli formákat tulajdonságaik szerint válogatja (kör, négyzet, háromszög).
- Ismeri a jobbra, balra, le, fel irányokat és a helyeket kifejező névutókat (alatt, fölött, között, mögött, mellett stb.)
- Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségsszemlélete.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Olyan tevékenységek, lehetőségek biztosítása, melyek természetes élethelyzetekben teszik lehetővé számukra matematikai tartalmú tapasztalatok szerzését.
- A komplex matematika foglalkozásoknak vagy kötetlen kezdeményezéseknek minden esetben támaszkodnia kell a gyermekek ötleteire, igényeire. A matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékba építetten valósítsa meg és az ismereteket, tapasztalatokat tevékenységeiben is képes legyen alkalmazni.

8.8.Mozgás

Egy gyermek sem születik ügyetlennek, hanem a mozgáshiány teszi azzá. A 3-7 éves gyermekek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító testnevelés nélkül.

A mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll.

A mozgás célja:

- Az egészséges életmód kialakítására nevelés.
- A testi képességek fejlődésének elősegítése (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség).
- A növekedés elősegítése.
- Pozitív személyiségtulajdonságok erősítése (bátorság, alkalmazkodás, önbizalom, akarat, szereplési vágy). Társa figyelés.
- A légző-, keringési-, csont-, és izomrendszer teljesítőképességének növelése.
- A mozgáskoordináció alakítása. (járás, futás, ugrás, támasz-és függésgyakorlatok, egyensúlyozás, dobás)
- A pszichomotoros készségek és képességek kialakítása.

A mozgásfejlesztés gyakorlata az óvodában:

Az óvodás korú gyermeknek nagyon nagy a mozgásigénye, s bár könnyen elfárad, hamar regenerálódik. Minden adódó lehetőséget kihasználunk tehát a nap folyamán a mozgásra. Rendkívül fontos a szabad levegőn való tartózkodás minél hosszabb idejű biztosítása.

Az óvodai mozgásfejlesztés feladatainak teljesítésére a testnevelés két formáját használjuk:

1. A naponta szervezett **mindennapi testnevelés**, mely 10 perces intenzív testmozgást jelent. Főként játékokból és gimnasztikai gyakorlatokból tevődik össze, valamint a gyermekjoga gyakorlataiból. Tavasszal, ősszel és nyáron a szabadban tartjuk, hol a változatos mozgáslehetőséget biztosító udvari játékokkal egészül ki.
2. A heti egy alkalommal megtartott 20-30 perces **mozgás foglalkozáshoz**, erre az alkalomra biztosított váltóruhába öltöznek a gyermekek. Tartalmát döntő mértékben a természetes mozgások, gyakorlatok képezik. Ezeket kiegészíti néhány talajtorna elem, a kézi szerekekkel végezhető gyakorlatok és a testnevelési játékok.

A megfelelő intenzitású, derűs légkörű testmozgás biztosítja a motoros képességek fejlődését, melynek egyre magasabb szintje előfeltétele a bonyolultabb mozgások eredményes végrehajtásának, ezáltal a mozgásműveltség fejlődésének. A testgyakorlatok mintaszerű végzésével és a játékba való aktív bekapcsolódással próbáljuk motiválni a gyermekeket, építve utánzási hajlamukra.

A mozgás foglalkozások mozgásanyagát, életkori fejlettség szerinti fokozatait a gyermekek testi képességeinek ismeretében tervezzük. Figyelembe kell vennünk óvodánk adottságait és felszereltségét is. Mivel jól felszerelt tornaszobával rendelkezünk, biztosítottak a feltételek a tornának, játékos mozgásnak, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek. a teremben és szabad levegőn eszközökkel és eszköz nélkül. Spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése az óvodai testi nevelés fontos feladata, amit csak a helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakoroltatásával érhetünk el.

A fejlesztés mozgásanyaga:

Játékok:

- szerep-, utánzó-, futójátékok
- szabályjátékok

Rendgyakorlatok:

- egyenes testtartás, vonal és köralakítás, fordulatok meghatározott irányba

Gimnasztika:

- a) szabadgyakorlatok:
  - nyak-, kar-, törzs-, és lábgyakorlatok
  - összetett gyakorlatok
- b) kéziszer gyakorlatok (bot, babzsák, szalag, karika, labda)

Járások, futások:

- természetes járás irányváltásokkal
- speciális járások, állatjárások utánzása
- ritmusra járások
- futás egyenes vonalban és irányváltással
- lassítás - gyorsítás
- akadályok leküzdése
- versenyfutás

Támasz-, függés-, és egyensúlygyakorlatok:

- talajon (csúszás, mászás, egyensúlyozás)
- padon, zsámolyon, bordásfalon - vízszintes és függőleges irányban
- egyensúlyozás emelt szeren
- talajtorna elemek (bukfenc előre-hátra, tarkóállás, kézállás, hossz tengely körüli gurulás)

Szökdelések, ugrások:

- helyben és haladva - páros lábon, váltott lábbal
- akadályokon át (le, fel, át)

Dobások, labdagyakorlatok:

- labdafogások, labdaészlelés
- labdagurítások, labdavezetések
- alsó és felsődobások
- labdahajítások

Foglalkozások a szabadban:

- téli játékok (hógolyózás, szánkózás)
- atlétikai vonatkozású gyakorlatok

A fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére:

- Ismeri a vezényszavakat, betartja és követi a szabályokat.
- A mozgásban kitartó.
- Mozgás közben tud irányt változtatni, jobbra, balra, hátra fordulatot tenni az irányok megnevezésével.
- Képes sor- és köralakításra.
- Tud fél és páros lábon szökdelni.
- Egyensúlyozik egy lábon, valamint különböző szereken emelt magasságban két lábon.
- Átugrik kisebb akadályokat.
- Tud labdát dobni, gurítani, megfogni, célózni vele.
- Alakulóban van egészséges versenyszelleme.

Az óvodapedagógus feladatai a mozgásfejlesztés terén:

- Legfontosabb feladata minden nap lehetőséget adni a gyermekeknek a szabad levegőn való tartózkodásra és saját testük mozgásának átélésére.
- Sokoldalú mozgástapasztalatok szerzésére nyújtson változatos lehetőségeket.
- Segítse elő a gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásának kialakulását.
- Építse be a foglalkozásokba a tartásjavító és lábboltozatot erősítő gyakorlatokat.
- A gyógytestnevelő útmutatása alapján gyakorlatok végzése.

9. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE, ISKOLAÉRETTSÉG

Az az általános és elfogadott vélemény, hogy a gyermek akkor kerüljön iskolába, amikor az számára a legkedvezőbb.

Amikor megpróbáljuk eldönteni, hogy egy gyermek iskolaérett-e, azt kell előre látnunk, hogy képes lesz-e megfelelni bizonyos alkalmazkodási követelményeknek. Nem is érettségről, hanem alkalmasságról van tehát szó. Képes-e majd 4 órán át meghatározott szabályok szerint viselkedni: nyugodtan ülni a padban, figyelni a tanító szavaira, válaszolni a kérdéseire és csak akkor szólalni meg, amikor engedélyt kap rá.

A gyermek, ha eléri az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget, legkorábban abban a naptári évben, amelyben a hatodik, legkésőbb amelyben a nyolcadik életévét betölti, tankötelessé válik.

Óvodánkban az a gyakorlat, hogy egy komplex, fejlesztő- és gyógypedagógus szakember által összeállított, részletes ismereteket adó feladatsorral vizsgáljuk a gyermek fejlettségi szintjét. Ezt középsős korban évente egyszer, nagycsoportban évente két alkalommal végezzük. Ezek nem a tudásra, hanem a képességek, készségek felmérésére irányulnak (mint pl. figyelem, emlékezet, feladattudat, szabály és mintakövetés készsége).

Ha egy gyermeknél kérdéses az alkalmasság, azt javasoljuk a szülőnek, hogy kérje ki a Nevelési Tanácsadó, Szakszolgálat véleményét, melyet az intézmény óvodánkba is visszajelez.

Módosultak az óvodával kapcsolatos előírások a köznevelési törvény 8. § (1)-(3) bekezdéseiben. Az óvoda feladatával kapcsolatban bekerült az (1) bekezdésbe, hogy az óvoda a gyermeket fokozatosan, de különösen az utolsó évében az iskolai nevelés-oktatásra készíti fel. Mint tudjuk az óvoda addig az évig kötelező, amelynek augusztus 31. napján a gyermek hatodik életévét betölti, hiszen ettől az évtől kezdve válik tankötelessé. A módosult előírásokat 2019. július 26. napjától kell alkalmazni, de ebben a formában csupán 2019. december 31-ig hatályos.

2020. január 1-jei hatállyal változásokat vezetett be a módosított köznevelési törvény azoknak a számára, akik a tanköteles kor elérését követően különféle okok miatt még egy évig az óvodában szeretnének maradni. Az eddigiekben a tanköteles kor elérését követően további egy évig az óvodában maradhattak azok a gyermekek, akiknek ezt az óvoda vezetője, a szakértői bizottság vagy az óvoda, iskola, szülő kezdeményezésére indított iskolaérettségi vizsgálat alapján a szakértői bizottság ezt indokoltnak találta. A 2020. január 1-jét hatályba lépő új előírást a köznevelési törvény tartalmazza az alábbiak szerint:

Nkt. 45. § (2): ...A szülő kérelmére a felmentést engedélyező szerv döntése alapján a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt. A szülő kérelmét az iskolakezdés évében január 15-éig nyújthatja be a felmentést engedélyező szervhez. Ha az eljárásban szakértőt kell meghallgatni, akkor csak szakértői bizottság rendelhető ki... Ha a szakértői bizottság a szülői kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben történő részvételét javasolja, a szülői kérelem benyújtására nincsszükség.

A köznevelési törvény 94.§ (4g) bekezdésében foglaltak szerint a kormány fogja kijelölni azt a hivatali szervet, amely az óvodai foglalkozások alóli mentesítéssel, illetőleg a tankötelezettség kezdetének egy évvel történő elhalasztásával kapcsolatos döntéseket meghozhatja. A cikk írásának napján a kormány még nem jelölte meg az illetékes hatóságot.

Az iskolai életre szóló felkészültségnek testi, lelki és szociális **kritériumai** vannak. Mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolai munkához.

1. A **testileg** egészségesen fejlődő gyermeknek:
  - megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás
  - teste arányosan fejlett, teherbíró
  - mozgása összerendezett
  - erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika
  - mozgását, viselkedését testi szükségletei kielégítését irányítani képes.
2. A **lelkileg** egészségesen fejlődő gyermek:
  - érdeklődik az iskola iránt, vágyik az iskolába
  - érzékelése, észlelése tovább differenciálódik.
  - A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek:
    - megjelenik a szándékos emlékezet és felidézés,
    - megjelenik a szándékos és tartós figyelem,
    - képes minták követésére,
    - az elemi fogalmi gondolkodás kialakulóban van.
  - érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél,
  - elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről.
3. Óvodáskor végére a gyermek **szociálisan** is éretté válik az iskolára:
  - egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni,
  - feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok eredményes elvégzésében nyilvánul meg,
  - nagyobb kitartás, akarat, önállóság, önfegyelem jellemzi,
  - képes tekintettel lenni másokra, alkalmazkodni másokhoz.

1. számú melléklet

A Becsehelyi Harmatcsepp Óvoda óvodapedagógusa:

A Pedagógiai Programot elfogadom:

1. Molnár Eszter .....
2. Takács Júlia .....
3. Zaorál-Németh Alexandra .....
4. Gyergyákné Korbuly Zsuzsanna .....
5. Balló-Szopos Adél .....

Becsehely, 2022. augusztus 01.

2. számú melléklet

Pedagógiai Program elfogadása

A Becsehelyi Harmatcsepp Óvoda Pedagógiai Programját a szülők véleménye alapján elfogadom.

Szülői Munkaközösség vezetője

Becsehely, 2022. augusztus 01.

3.sz. melléklet

A Becsehelyi Harmatcsepp Óvoda Pedagógiai Programját a Becsehely Község Önkormányzat Képviselőtestülete nevében elfogadom.

Németh Géza
Polgármester

Becsehely, 2022. augusztus 01.